

Karelia-ammattikorkeakoulu
Restonomi (AMK)

Karhunkierros ensikertalaisten nuorten aikuisten retkeilykoh- teena

Sofia Niemi

Opinnäytetyö, tammikuu 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2023
Matkailu- ja palveluliiketoiminta

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä(t)
Sofia Niemi

Nimeke
Karhunkierros ensikertalaisten nuorten aikuisten retkeilykohteena

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena on Karhunkierros ensikertalaisten nuorten aikuisten retkeilykohteena. Karhunkierros on Oulangan kansallispuistossa sijaitseva 82 kilometriä pitkä vaellusreitti, joka kulkee Sallan Hautajärveltä Kuusamon Rukatunturille. Työn tavoitteena oli selvittää, minkälaisilla tiedoilla ja taidoilla, motivaatiolla ja arvomaailmalla 18–30-vuotiaat nuoret aikuiset vaeltavat ensimmäistä kertaa Karhunkierros-vaellusreitit. Opinnäytetyössä selvitettiin myös retkeilijöiden ymmärtämistä vastuullisesta retkeilystä sekä yleistä viihtyvyyttä vaelluksellaan Karhunkierroksella.

Työ on luonteeltaan tutkimuksellinen opinnäytetyö. Aineistoa työhön kerättiin Webropol-kyselyllä anonyymisti kohderyhmältä. Kyselyä jaettiin sosiaalisen median ryhmissä. Kysely oli auki viikon ajan, ja vastauksia kyselyyn saatiin kerättyä 25 kappaletta. Aineistoa analysoitiin laadullisesti.

Työn tuloksista selvisi, että nuoret aikuiset ovat arvomaailmaltaan luontoa kunnioittavia retkeilijöitä. Pääosin kohderyhmä oli työssäkäyviä, kaupungissa asuvia 30-vuotiaita naisia. Aikaisempaa kokemusta retkeilystä löytyi, ja retkeilevät pääasiassa kesän loma-aikoina. Yhteneväisyyksiä retkeilijöiltä löytyi retkeilyharrastuksen motiiveista ja reittien valinnoista. Karhunkierros-vaellusreittiä pidettiin elämyksellisenä ja turvallisenä vaelluskokemuksena. Vaellusreitillä ongelmakohtina koettiin ruuhkaisuus, taukopaikkojen roskaaminen ja jäteastioiden saavutettavuus. Työn tuloksista voidaan todeta, että Karhunkierros-vaellusreitti soveltuu ensimmäistä kertaa pidemmän matkan vaeltamiseen.

Kieli
suomi

Sivuja 60
Liitteet 3
Liitesivumäärä 15

Asiasanat
Karhunkierros, retkeily, vaeltaminen, kansallispuistot

THESIS
January 2023
Degree Programme in Tourism and Hospitality
Management

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author (s)
Sofia Niemi

Title
Karhunkierros Trail as a Hiking Destination for Young Adults Hiking on Karhunkierros for the First Time

Summary

The topic of the thesis is the Karhunkierros trail as a hiking destination for young adults hiking on Karhunkierros for the first time. Karhunkierros is an 82-kilometre-long hiking trail located in Oulanka National Park that runs from Hautajärvi in Salla to Rukatunturi in Kuusamo. The aim of the work was to find out what kind of knowledge and skills, motivation, and values 18–30-year-old young adults have when hiking on the Karhunkierros hiking trail for the first time. The thesis also examined hikers' understanding of responsible hiking and the general comfort of their hikes on the Karhunkierros trail.

The thesis is research-based. Data for the work was collected anonymously from the target group through with a Webropol survey. The survey was shared in social media groups. The survey was open for a week, and 25 responses were received. The data was analyzed qualitatively.

The results of the survey showed that young adults are hikers who respect nature. The target group mainly included women aged 30, working and living in urban areas. They had previous experience of hiking, and they were mainly hiking during the summer holidays. Similarities between hikers were found in the motives of the hiking hobby and in the choice of hiking routes. The Karhunkierros hiking trail was considered an experiential and a safe hiking experience. Overcrowding, littering of rest areas and the availability of waste bins were perceived as problematic aspects of hiking routes. Based on the results of the thesis, it can be noted that the Karhunkierros hiking trail is suitable for hiking longer distances for the first time.

Language
Finnish

Pages 60
Appendices 3
Pages of Appendices 15

Keywords
Karhunkierros trail, hiking and backpacking, trekking, national parks

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Opinnäytetyön tietoperusta	6
2.1 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu Suomessa	6
2.2 Oulangan kansallispuisto	8
2.2.1 Oulanka – erämaata ja könkäiden kuohuja	8
2.2.2 Luonnonsuojelu Oulangalla	9
2.2.3 Oulangan historia - saamelaisuutta ja talonpoikaisuutta	11
2.2.4 Retkeilyn kasvu Oulangalla.....	11
3 Retkeily ja vaellus	12
3.1 Retkeily ja vaeltaminen on hetkessä elämistä	12
3.2 Vastuullinen retkeily kuuluu kaikille	13
3.3 Karhunkierros-vaellusreitti	14
4 Opinnäytetyön tavoite	16
5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	16
6 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	18
7 Karhunkierroksen retkeilijät 2022 kyselyn tulokset.....	19
8 Tulosten analysointi	27
9 Pohdinta.....	41
Lähteet	

Liitteet

Liite 1	Kuva
Liite 2	Kuva
Liite 3	Kysely

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on Karhunkierros ensikertalaisten nuorten aikuisten retkeilykohteena. Karhunkierros on Oulangan kansallispuistoissa sijaitseva vaellusreitti. Aihe päättyi valinnaksi omien kiinnostuskohteiden kautta retkeilyharrastukseen, vaellukseen ja opinnoissa tehtyihin kursseihin. Lapin ammattikorkeakoulun täydentävä kurssi, Luontosuhteen rakentuminen arktisessa elinympäristössä loi pohjaa opinnäytetyölleni. Kurssilla pohdittiin omaa luontosuhdetta aina lapsuudesta nykypäivään. Luontosuhde tarkoittaa sitä, miten henkilö suhtautuu luontoon. Kuusamon- ja Sallan seutu on tuttu lapsuudestani. Koen, että lapsuudesta tutut retkeilykohteet, kuten Oulangan kanjoni, Savilammen tupa, Kiutaköngäs ja Pieni Karhunkierros ovat luoneet omaa luontosuhdetani. Oulangan kansallispuistosta on tullut retkeilykohde, johon vuosittain palaan retkeilemään. Karhunkierros-vaellusreittiä olen vuosien aikana vaeltanut päiväretkeilytyylillä. Omien retkeilykokemuksien myötä Oulangan kansallispuiston alueella olen huomannut erilaisia muutoksia, joista esimerkkejä ensisijaisesti ovat roskaamisen lisääntyminen reiteillä, tulipaikkojen sotkeminen ja ruuhkaisuus.

Opinnäytetyön aiheelle sain myös inspiraatiota Facebookissa sijaitsevasta ryhmästä Kansallispuistot tutuksi, jossa käytiin keskustelua siitä, miten ihmiset ovat vieraantuneet luonnosta sekä miten vaellusreiteille lähdetään tiedonpuutteisina ja vaatimattomilla varusteilla. Mistä ensikertalainen löytää luotettavaa tietoa? Millaisilla tiedoilla, taidoilla ja tarvikkeilla lähdetään yön yli kestäviin vaelluksiin? Mikä tekee Karhunkierroksesta ensikertalaisten retkeilijöiden kohteen? Näitä kysymyksiä pohtiessani loin pohjaa opinnäytetyöni aiheelle.

2 Opinnäytetyön tietoperusta

2.1 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu Suomessa

Suomalaiset ulkoilevat luonnossa vapaa-aikana. Luken eli Luonnonvarakeskuksen teettämän luonnonvara- ja biotalouden tutkimuksessa 2020 (lyh. LVVI3-seurantatutkimus) tutkittiin suomalaisten ulkoilukäyttäytymistä, sen muutoksia sekä luonnon virkistyskäytön kysyntää. Tutkimuksesta käy ilmi, että jopa 95,8 prosenttia 15–80-vuotiaista ulkoilivat vuoden aikana vuonna 2020. (Neuvonen ym. 2022, 30.) Luonnon virkistyskäytöllä tarkoitetaan luonnossa tapahtuvaa liikumista vapaa-ajalla. Liikkumisen tarkoituksena on luoda elämyksiä, kuntoilla, palautua stressistä ja löytää rauhaa luonnossa liikkumisesta. Luonnossa liikkuminen voi tapahtua esimerkiksi retkeillen. LVVI3-tutkimuksesta käy ilmi, että suomalaiset harrastavat keskimäärin 12 erilaista ulkoilulajia. Suosituimmat ulkoilulajit olivat kävely, uinti, pyöräily, marjastus, mökkeily ja luonnon maisemien ihailu ja luonnossa oleskeleminen. (Neuvonen ym. 2022, 8, 9, 13, 33.) Suomen valtion virkistysalueisiin lukeutuvat valtion ylläpitämät kansallispuistot, retkeilyalueet, vaellusreitit sekä luonnonsuojelualueet. Matkailu ja vapaa-ajan lomaa-asuminen lasketaan myös luonnon virkistyskäytöksi, jos toimintaan sisältyy jotain virkistystarkoituksessa tapahtuvaa ulkoilua. (Neuvonen & Sievänen 2011, 12, 13.)

Suomen valtioneuvosto on laatinut kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian 2030, jonka tarkoituksena on vahvistaa luontoyhteyttä ja näin ollen edistää luonnon arvostamista sekä edistää terveellistä elämäntyyliä ja vaalia luonnon kestävyyttä. Koronaviruspandemian aiheuttama luontomatkailun kiihtyvä ilmiö vaikutti myös luonnon virkistyskäytön lisääntymiseen. (Valtioneuvosto 2022, 14, 16.) Pandemian aiheuttamat rajoitukset sekä sulkutoimenpiteet lisäsivät merkittävästi luonnossa käyntien määrää. Suomessa kansallispuistojen vierailut kasvoivat verrattuun edellisvuoteen 23 prosenttia vuonna 2020. (Neuvonen ym. 2022, 93.) Neuvosen ym. (2022, 94) mukaan koronapandemia vaikutti ulkoilun kasvuun erityisesti lähiluontokohteissa. Ajankohtaista tietoa pandemia-ajan ulkoilukäyttäytymisestä saatiin kerättyä, sillä valtakunnallinen luonnon virkistyskäytön seurantatutkimus 2019–2021 oli jo parhaillaan meneillään. Kerättyä

aineistoa pystyttiin vertailemaan ennen pandemiaa, pandemian aikana sekä sen jälkeen. Pandemia-aikana tulleista tutkimuksen vastauksista käy myös ilmi, että luonnon merkityksellisyys ja arvostus lisääntyi. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että ikäryhmältään 15–24-vuotiaat vastanneet olivat pandemia-aikana löytäneet uuden ulkoiluharrastuksen. (Neuvonen ym. 2022, 95.)

Retkeilyn ja retkeilyharrastuneisuuden suosio näkyy vuoden 2020 tutkimuksen mittauksessa, jonka mukaan 36,9 prosenttia suomalaisista retkeili vuoden aikana. Luonnonvarakeskuksen vuonna 2010 teetetyssä seurantatutkimuksessa tutkimukseen vastanneiden osuus retkeilystä oli 26,6 prosenttia kyseisen vuoden aikana. Suosiota ja kasvua näkyy erityisesti päiväretkeilyssä ja patikoinnissa. Retkeily ja patikointi kertoja vuonna 2020 suomalaisilla oli keskimäärin 16,5 kertaa. (Neuvonen ym. 2022, 38.) Luonnossa virkistäytymisessä havaittiin erilaisia motiiveja ulkoilemiseen. Neuvosen ym. (2022, 69) mukaan vastanneet kokivat tärkeäksi fyysisen kunnon ylläpitämisen sekä lähiluonnossa liikunnan harrastamisen arjesta palautumiseksi ja stressin vähentämiseksi.

Matkailua, joka tukeutuu kestävän matkailun periaatteisiin ja tapahtuu luontoympäristössä, kutsutaan luontomatkailuksi. Luontomatkailulla tarkoitetaan matkailua, jonka ensisijainen vetovoimatekijänä on luonto. Luontomatka erottuu muusta matkailusta siten, että siihen liitetään jonkin ulkoilumuodon harrastaminen luonnossa. (Sievänen, ym. 2017 70, 71.) Luontomatkailija on luonnosta kiinnostunut matkailija, joka hakee matkailultaan elämyksiä luonnon tuotantotehtävistä, kuten luontomatkailuyrittäjiltä ja luontomatkailutuotteista. Luontomatkailutoiminta perustuu matkailijalle mahdollisuudesta vieraila kohteissa, joissa kärkiteemana on jokin luonnonominaisuus, jonka takia matka kohteeseen tehdään. Luontomatkailijan matkustuskohte sijoittuu alueille, joissa matkailija pystyy oppimaan luonnosta, kulttuurista sekä ihailemaan monipuolista luontoa ja sen eläin- ja kasvikuntaa. Luontomatkailussa kunnioitetaan luontoa ja elämää, luoden matkailijalle monipuolisia vaihtoehtoja luontoelämyksien kokemiseen. (Hemmi 2005, 158–160.)

Luontomatkailun määrän kasvu huomattiin Luonnonvarakeskuksen vuoden 2020 LVVI3-seurantatutkimuksessa mitatuissa luvuissa, joista 70 prosenttia

luontomatkoista oli tehty alueille, joissa on valmiita reittejä, opasteita tai tauko-
paikkoja. (Neuvonen ym. 2022, 75.) Neuvonen ym. (2022, 73) kertovat tutki-
muksessaan, että korkein luontomatkojen osallistuvien ikäryhmä vuonna 2020
oli 25–44-vuotiaat, joista 49,8 prosenttia oli tehnyt luontomatkan.

Neuvosen ym. (2022, 74) teettämän tutkimuksen mukaan yleisin luontomatkan
kohde oli vapaa-ajan asunto. 19 prosenttia luontomatkoista suuntautui valtion
omistamiin suojelualueille. Kansallispuistoihin ja virkistys- ja retkeilyalueille
luontomatkoja suuntautui noin neljä prosenttia. Suomessa luontomatkailun mo-
tiiveihin luokiteltiin luonnonmaisemien tärkeys sekä luonnon rauha ja hiljaisuus.
Tutkimukseen vastanneista 40,1 prosenttia oli vierailut kansallispuistossa vuo-
den aikana vuonna 2020. (Neuvonen ym. 2022, 78.) Metsähallitus toimii valtion
omistamilla virkistysalueilla ja vastaa niiden retkeilyalueiden, kansallispuistojen
ja luonnonsuojelualueiden matkailuinfrasta (Metsä 2022a).

2.2 Oulangan kansallispuisto

2.2.1 Oulanka – erämaata ja könkäiden kuohuja

Oulangan kansallispuisto on yksi suosituimmista ja tunnetuimmista retkeilykoh-
teista, eikä ihme, sillä legendaarinen Karhunkierros-vaellusreitti kulkee kansal-
lispuiston halki, näyttäen vaeltajalleen Itä-Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan luonnon
monimuotoisuuden. Metsähallituksen teettämän Oulangan kansallispuiston
2019–2020 kävijätutkimuksen mukaan 59 % vastaajien ulkoiluharrastuksista oli
retkeily, ja se oli myös pääasiallinen aktiviteetti kansallispuistossa. 54 % vieraili-
joista oli ensimmäistä kertaa Oulangan kansallispuiston alueella. (Kalliomäki &
Pulkinen 2020, 7, 18, 20, 22.)

Oulangan kansallispuisto eteläpuoli on Kuusamon aluetta ja ulottuu Lapin maa-
kuntaan Sallaan puiston pohjoispuolella (liite 1). Kansallispuisto sijaitsee 50 ki-
lometriä Kuusamon pohjoispuolella ja Sallasta 40 kilometriä etelään (Metsähalli-
tus 2022a). Vuonna 1956 perustettu Oulangan kansallispuisto on pinta-alaltaan
285 km² (Metsähallitus 2022b). Alun perin kansallispuisto rajautui vain 103 km²

alueelle, johon Oulankajoki sivujokineen ja ikimetsineen kuului (Laaksonen 2011, 201). Kansallispuistoa on jälkeinpäin laajennettu vuosina 1982 puiston pohjoispuolella olevalla laajennuksella ja vuonna 1989 Kitkanniemen alueilla (Metsähallitus 2003, 7).

Oulangan kansallispuistossa sijaitsee eritasoisia ja pituisia retkeilyreittejä, joiden ansiosta kansallispuisto soveltuu monenlaiselle kulkijalle (liite 2). Metsähallituksen hallinnoimilta luontoon.fi-nettisivuilta löytyvät koko kansallispuiston retkeilymahdollisuudet, reittikuvaukset ja kartat. Merkattuja reittejä löytyy lyhyistä esteettömistä reiteistä aina keskivaativiin rengasreitteihin sekä useammaksi päiväksi soveltuviin vaelluksiin. Ympärivuotista retkeilyä voi toteuttaa päiväreitien muodossa patikoiden. Puiston yhtenä vetonaulanakin tunnettu päiväreitti on Juumasta alkava 12 km pituinen rengasreitti, Pieni Karhunkierros. Myös legendaariseksi kutsuttu Karhunkierros 82 km on monen retkeilijän ensimmäinen pidempi vaellusreitti. (Metsähallitus 2022c.) Kansallispuistoa voi myös lähteä tutkimaan vesiteitse melontareiteillä tai polkaista kesäpyöräilyreiteille. Pyöräilyreiteistä kiinnostuneiden kannattaakin huomioida, että varsinaisesti kansallispuisto ei ole pyöräilykohde maaston haastavuuden vuoksi ja kulkeminen on luvallista vain merkityillä pyöräilyreiteillä. (Metsähallitus 2022d.) Talvisin kansallispuistossa on mahdollista nähdä upeat tykkylumiset puut lumikenkäillen tai hiihtäen Oulangan erämaareitillä (Metsähallitus 2022c).

Oulangan kansallispuiston tunnuksena on neidonkenkä, joita kulkija voi hyvällä tuurilla reitin varrella huomata. Neidonkenkä on uhanalainen kasvi, joka kukkii kesän alussa. Sen lajikohtainen kukintapaikka on vanhat lehto- ja havumetsät. (Metsähallitus 2022e.) Oulangan upeaa luontoa on suojeltu vuosien ajan. Seuraavassa luvussa käsitellään Oulangan kansallispuistolle myönnettyjä sertifikaatteja, jotka ovat tunnustuksia Metsähallitukselle luonnonmonimuotoisuuden ja kansallispuiston suojeluksesta.

2.2.2 Luonnonsuojelu Oulangalla

Virtaavat joet, kuohuvat kosket ja suuret korkeuserot jyrkkine kallioseinämineen tuovat puistolle erämaisuuutta. Oulangan luonnon erämaisuuutta on suojeltu jo pitkään, sillä vuonna 2002 Metsähallitukselle myönnettiin kestävän luontomatkailun PAN Parks -sertifikaatti. PAN Parks -tunnus on luonnonsuojeluun ja kestävään matkailuun keskittyvä sertifikaatti, jonka WWF ja Molecaten-matkailuyritys ovat kehittäneet. (Saarilahti 2002.) Saarilahti (2002) kirjoittaa WWF:n mediatiedotteessa, että sertifikaatin myöntämiseen vaaditaan, että myönnetty puisto on yli 20 000 hehtaaria laaja, luontomatkailu vastaa kestävän matkailun arvoja ja luontoarvo on Euroopan arvokkaimpia. Vuonna 2004 sertifikaatti laajentui myös matkailuyrityksiin, jotka sitoutuvat kestävän luontomatkailun arvoihin (Rosqvist 2004). Myönnetyn sertifikaatin ansiosta moni alueen matkailuyritys voi omalla tahollaan edistää kestävän matkailun arvoja liiketoiminnassaan.

Matkailuyritykset, jotka ovat Oulangan kansallispuiston yhteistyöyrittäjiä, voivat hakea PAN Parks -sertifiointia (PAN Parks Local Partner) (Alatossava 2011, 47). Alatossava (2011, 47) listaa, että sertifiointia hakevan yrityksen palveluiden on kohdistuttava Oulangan alueelle ja palvelusegmentointi tulee olla selkeästi tehty Oulangan asiakkaista.

Oulangan kansallispuisto rajasi vuonna 2004 ydinretkeilyalueelta pois karhunmetsästyksen ja virkistyskalastuksen, jotta PAN Parks -tunnuksen sertifikaattiedellytykset täytyisivät. Edellytyksinä oli myös, että ydinalue olisi vain retkeilyä ja vastuullista luontomatkailua varten, mikä tarkoitti vähintään 10 000 hehtaarin tiukasti suojeltua aluetta. (Rosqvist 2004.)

Vuonna 2012 Oulangan ja Paanajärven kansallispuistoille myönnettiin yhteinen sertifiointi, jonka avulla yhteistyökumppanuutta puistojen välillä syvennettäisiin. Kumminkin jo seuraavana vuonna 2013 PAN Parks -säätien lopettamisen vuoksi yhteistyöpuistot eivät halunneet jättää uutta hakemusta yhteisestä sertifioinnista uudelle European Wilderness Society -säätölle. Syynä oli, että uuden säätien kriteerit olisivat olleet ristiriidassa Oulangan kansallispuiston kanssa luonnonvarojen käytön rajoitusten takia. (Oikarinen, Hovi, Lindeman, Siikamäki & Tervonen 2015, 55.)

2.2.3 Oulangan historia - saamelaisuutta ja talonpoikaisuutta

Nimi Oulanka on alkujaan polveutunut hämäläismurteessa käytetystä tulvavettä kuvaavista sanoista ´oula´ ja ´oulu´ (Ruuttula-Vasari 2006, 19). Ruuttula-Vasarin (2006, 19) mukaan jo 1770-luvulla suomalaisissa kartoissa esiintyy Oulangan vanhoja nimityksiä: Oulanga, Oulanko ja Oulango.

Oulangan alueen historia on pohjimmiltaan polveutunut suomalaisesta talonpoikaisuudesta sekä saamelaisuudesta ja poronhoidosta, mutta alueen ensimmäiset askeleet ulottuvat jo kivikauden ajalle. Saamelaisuus näkyy nykypäivänä paikkojen nimissä. Kiutakönkään nimi esimerkiksi polveutuu saamen kielen sanoista. Kiuta eli giuuhtha ´syvä rotkomainen laakso´ ja köngäs eli keängis ´iso vesiputous´. (Ruuttula-Vasari 2006, 15.)

1990-luvulla on saatu arkeologisia todisteita siitä, että ihminen on elänyt Oulangan alueella jo kivikaudella, sillä Kiutakönkään eteläpuolelta on löydetty laaja kivikautinen asuinpaikka (Ruuttula-Vasari 2006, 13). Ruuttula-Vasari (2006, 13) myös täydentää, että alueella asumisen merkkeinä ovat myös Oulankajokilaaksoissa havaitut maakuopat. Jussila ja Poutiainen (2008, 18) tarkentavat Metsähallituksen raportissaan, että löydöt Kiutakönkäältä ovat Karhunkierros-vaellusreitit varrella olevia kvartsi-iskoksia eli pieniä kvartsin palasia tai sirpaleita.

2.2.4 Retkeilyn kasvu Oulangalla

Matkailun merkitys kansallispuistossa havaittiin ja ennustettiin varhain, jo ennen kansallispuiston laillistamista (Ruuttula-Vasari 2006, 64). Vuonna 1952 pöytäkirjaan Hautajärvellä on kirjattu, että Oulangan–Juuman kansallispuistosta kehittyä tulevaisuudessa tärkeä matkailu- ja retkeilykohde. Alkuvuodesta vuonna 1956 annettiin hallitukselle lakiesitys kansallispuiston laillistamisesta, ja jo kyseisen vuoden joulukuussa Suomeen laillistettiin kaksi uutta luonnonpuistoa ja seitsemän kansallispuistoa, joista yksi oli Oulangan kansallispuisto. Kansallispuiston laillistamisen jälkeen on kiistelty alueiden koskiensuojelusta, ja vesivoiman rakennuttamisesta ja omistajuudesta. Kiistaa kutsutaan Kuusamon koskisodaksi.

Koskiensuojelulaki astui voimaan 1987, mikä takasi, ettei vesivoimarakenteita alueelle voitu rakentaa. Koskisota on ollut merkittävä Kuusamon matkailun kehittymisen ja kansallispuiston alueen luonnonsuojelun kannalta. Lopulta koskisodan viimeisillä askelilla, vuonna 1989, Juuman alue Kitkajokineen liitettiin osaksi Oulangan kansallispuistoa. (Ruuttula-Vasari 2006, 92, 96–97, 126.)

Oulangan kansallispuisto kerää vuosittain tuhansia matkailijoita retkeilyreiteilleen. Pulkkisen ja Kalliomäen (2020, 9) mukaan tuoreimmassa Metsähallituksen teettämässä kävijätutkimuksessa kansallispuiston käyntimäärä vuosina 2019–2020 on ollut yhteensä 988 398.

Oulangan kansallispuistossa Metsähallitus ylläpitää Oulangan luontokeskusta, joka palvelee retkeilijöitään vuoden ympäri. Oulangan opastuskeskus (nykyinen luontokeskus) avautui vuonna 1988 ja toimi valtakunnallisena Metsähallituksen palvelupisteenä retkeilijöille (Hovi, Koramo, Lahti & Tapaninen 2011, 144). Nykypäivänä luontokeskuksen palveluihin kuuluvat retkeilyneuvonta kansallispuistossa liikkumiseen sekä välinevuokraus ja matkamuistomyymälä (Metsähallitus 2022f).

3 Retkeily ja vaellus

3.1 Retkeily ja vaeltaminen on hetkessä elämistä

Suomalaiset ulkoilevat ja retkeilevät kaikkina vuodenaikoina. Luken eli Luonnonvarakeskuksen teettämän 2020 ulkoilututkimuksen mukaan keskimäärin suomalainen ulkoilee 182 kertaa vuodessa ja arviolta 96 % suomalaisista harrastaa jonkinlaista ulkoilulajia (Neuvonen ym. 2022, 4). Metla eli Metsäntutkimuslaitos ei jaottele toisistaan ulkoilua ja retkeilyä (Laaksonen 2013, 19).

Retkeilyllä tarkoitetaan kaikkia liikkumisen muotoja ja oleskelua luonnossa, johon voidaan yhdistää levähdyspaikoilla eväiden syönti. Retkeily on lyhytkaista, eikä vaadi erityisiä taitoja tai varusteita. Vaelluksella taas tarkoitetaan pitkäkestoista retkeilyä luonnossa, jonka tavoitteena on liikkua tietystä paikasta

toiseen kantaan rinkassa mukana kaikki elämiseen tarvittavat asiat. Harrastuksena retkeilyn aloittaminen on matalakynnyksistä, sillä se ei katso ikää tai kuntotaso. (Laaksonen 2009, 10–11, 16.) Jo lapsena opittu luonnossa liikkuminen voi vahvistaa kiinnostusta retkeilyharrastukseen myös aikuisiällä.

Vaellus voidaan jakaa neljään osaan: suunnitteluun, itse retkeen, kotiinpaluuseen ja muisteluun (Laaksonen 2009, 21). Vaelluksen suunnittelu alkaa aina kohteen valinnasta ja ajankohdasta. Ensikertalaisille vaeltajille sulan maan aika on ihanteellisin, sillä vaativammat olosuhteet edellyttävät myös vahvaa kokeneisuutta. Varusteet retkeilyssä tulee olla kestäviä ja vuodenaikaan soveltuvia sekä varusteita tulee olla tarvittava määrä mukana. Minimivarustuksena voidaan pitää puukkoa ja tulitikkuja. (Aulio & Arkko 2012, 17.)

Vaelluskohteen ja ajankohdan päättämisen jälkeen on suunniteltava sopiva reitti. Hyvä muistisääntö vaellusreitin valinnassa on, ettei vähättele omaa jaksamistaan valitsemalla liian pitkää tai vaativaa reittiä. Yleinen kulkuvauhti rinka selässä kävellessä onkin noin kolme kilometriä tunnissa. Päivämatkojen kilometrimääriin vaikuttavat retkeilijän kuntotaso, rinkan paino sekä olennaisesti maaston haastavuus ja sääolosuhteet. Retkeilyssä tarvitaan turvallisuutta edellyttäviä taitoja, kuten ensiapu, tulenteke, suunnistus ja majoituksen tekeminen sääolosuhteista riippumatta. Näitä taitoja kannattaa harjoitella ensin tutussa maastossa, ennen vaellukselle lähtöä. Retkeilyyn soveltuu sanonta hyvin suunniteltu, on puoliksi tehty. (Laaksonen 2009, 27, 138.)

3.2 Vastuullinen retkeily kuuluu kaikille

Retkeilyyn kuuluu myös erilaisia luonnossa liikkumiseen liittyviä sääntöjä, jotka kuuluvat vastuullisen retkeilijän arvoihin. Suomessa luonnonsuojelualueilla on eroavaisuuksia, jotka on jaoteltu seitsemään valtion määrittelemään suojeluohjelmaan: kansallis- ja luonnonpuisto-ohjelma, soiden ja vanhojen metsien, harjujen, lehtojen sekä lintuvesien ja rantojensuojeluohjelmat (Laaksonen 2011, 146). Eroavaisuuksia luonnonsuojelussa löytyy luontokohdekohtaisesti. Kansallispuistoissa jokamiehenoikeuksissa on eroavaisuuksia enemmän kuin muilla

suojealueilla. Jokamiehenoikeus tarkoittaa, että Suomen luonnossa saa liikkua, oleskella sekä kerätä marjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja vapaasti, mutta omalla liikkumisella ei saa häiritä tai jättää jälkeä luontoon. Kansallispuistoissa liikkuminen rajoitusosissa ja rajavyöhykkeillä on kuitenkin kiellettyä. (Metsähallitus 2022j.) Oulangan kansallispuistossa on liikkumisrajoituksia, joiden avulla pyritään esimerkiksi uhanalaisten lintujen pesintäaikaa alueella suojelemaan (Metsähallitus 2021, 3). Retkelle lähtiessä onkin hyvä tarkistaa alueen järjestyssäännöt ja onko alueella voimassa jokin lainvoimainen liikkumisrajoitus, joka vaikuttaa omaan retkeilyyn.

Luonnonsuojelusäädöksiä, jokamiehenoikeuksien sekä muiden järjestyssääntöjen ja lainsäädännön lisäksi retkeilyyn kuuluu vastuullisen retkeilyn etiketti, joka pitää sisällään retkeilyn käytöstapoja ja periaatteita. Luontoon.fi-verkkosivuston (Metsähallitus 2022k) mukaan Metsähallituksen retkietiketti on jokaisen retkeilijän ohjenuora vastuulliseen retkeilyyn, sillä vastuu omasta luonnossa liikkumisesta kuuluu meille kaikille. Retkietiketti sisältää luonnon kunnioittamisen, retkeilyn merkityillä reiteillä, majoittumisen niille sallituilla paikoilla, tulenteon vain sille sallituilla tulipaikoilla ja vastuun olla tekemättä avotulta metsä- tai ruohikkopalovaroituksen aikana sekä roskattoman retkeilemisen. (Metsähallitus 2022k.) Retkeillessämme olemme vieraana luonnossa, ja on tärkeää, että jokainen kantaa vastuunsa luonnon suojelemiseksi.

3.3 Karhunkierros-vaellusreitti

Kun kiertää maantietäpitkin Kuusamosta Paanajärvelle, Tuutikylästä Käylään, ja sieltä takaisin Kuusamon kirkonkylälle, voi tämän kierroksen sisään jäädä edes yksi karhu (Laaksonen 2011, 3). Vuotta 1954 voidaan pitää yhtenä Koillismaan matkailun käännekohtana, sillä kyseisen vuoden keväänä aloitettiin Karhunkierros-vaellusreitien viitoitusten asettaminen maastoon. Nimitystä Karhunkierros ei reitistä alun perin käytetty, mutta vuoden 1958 retkeilykartassa Pehr Ove Planing piirtämä karhu seisoo vaellusreitien varrella. (Ruuttula-Vasari 2011, 101, 105.)

Karhunkierros on 82 kilometriä pitkä vaellusreitti, joka kulkee Sallan ja Kuusamon alueella. Oranssilla merkitty vaellusreitti kulkee Oulangan kansallispuiston halki Hautajärven kylästä Rukalle. (liite 2.) Kyseessä ei ole rengasreitti, vaikka vaellusreitin nimestä voisi näin ymmärtää (Metsähallitus 2022g). Karhunkierros on alkuperäisesti noin 75 kilometrin pituinen merkattu retkeilyreitti, jonka pohjoisen lähtöpiste on ollut Kuusamo–Sallan-tien varsi, Ristikallion lähtöpiste ja etelän lähtöpiste Rukatunturi (Partanen 1987, 69).

Karhunkierrokselle on useampi lähtöpiste, jotka ovat Hautajärven lähtöpiste, Savilammen pysäköintialue, Ristikallion lähtöpiste, Oulangan leirintäalue, Oulangan luontokeskus, Juuma sekä Rukatunturi. Useamman lähtöpisteen ansiosta Karhunkierros voidaan jakaa neljään reittiosuuteen vaativuuden mukaan ja reittiosuuksien ansiosta Karhunkierrosta voi kulkea myös osina. (Metsähallitus 2022h.) Vaellusreitillä vaeltaja näkee monimuotoista metsää, virtaavia jokilaaksoja ja jylhää vaaramaisemaa. Kulkijalle avautuu Kuusamon näyttävimmät nähtävyydet, kuten Ristikallio, Taivalköngäs, Kiutaköngäs, Jyrävä, Myllykoski, Juuman alue, Konttainen, Valtavaara ja Rukatunturi. (Partanen 1987, 69.) Viimeisten tuntureiden laella vaeltajalle avautuu silmin kantamattomiin avaraa tunturimaisemaa, joka kruunaa vaelluskokemuksen.

Vaelluskausi Karhunkierroksella on toukokuun lopulta lokakuulle (Metsähallitus 2022h). Reitille toukokuussa lähtiessä on hyvä ottaa huomioon, että paikoittain maastossa saattaa olla vielä lunta, joka voi vaikeuttaa kulkemista. Karhunkierrokselle on mahdollista saapua myös ilman omaa autoa, sillä kesäsesongin aikaan vaeltajia palvelee Karhunkierrosbussi, joka liikennöi Ruka-Hautajärvi-Ruka-väliä (Ruka 2022). Rukan alueelta on myös mahdollista varata oman aika-aulun mukaisesti ennakkoon taksipalveluita Karhunkierrokselle. Omalla autolla tuleville retkeilijöille löytyy useampi pysäköintialue, johon auton voi parkkeerata vaelluksen ajaksi. (Metsähallitus 2022i.) Karhunkierros soveltuu ensikertaa pidemmän vaellusreitin retkeilijöille. Sesonkiaikana kesäkuun puolesta välistä aina syyskuun loppuun vaeltajia reitille kertyy jopa 5 000. (Metsähallitus 2022l.)

4 Opinnäytetyön tavoite

Karhunkierros lukeutuu yhdeksi Suomen suosituimmista vaellusreiteistä. Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin Oulangan kansallispuistossa sijaitsevaa tunnettua vaellusreittiä Karhunkierrosta, ensikertalaisten nuorten aikuisten näkökulmasta. Työn tarkoituksena oli selvittää minkälaisia retkeilijätyyppejä ensikertalaiset nuoret aikuiset ovat arvomaailmaltaan ja saada lisätietoa heidän vaelluksesta ensikertaa Karhunkierroksella. Opinnäytetyön kyselyllä oli tarkoitus kartoittaa heidän retkeilytaitojaan -ja motiivejaan, arvomaailmaa retkeilijöinä, ymmärtämistä vastuullisesta retkeilystä sekä yleistä viihtyvyyttä vaelluksellaan Karhunkierroksella.

Työn tavoitteena oli myös saada lisätietoa retkeilijöiden tarpeista ja tiedonpuutteista. Opinnäytetyön tavoitteen valinta perustuu Oulangan kansallispuiston nousevaan suosioon ikäluokassa 18–30-vuotiaat ja ensikertalaisuuden nousevaan kasvuun.

5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Opinnäytetyö on luonteeltaan tutkimuksellinen. Työn tutkimusaineiston hankinta toteutettiin kyselyllä ja aineistoa analysoitiin laadullisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on yleistä, että aineistoa kerätään haastatteluilla, kyselyillä sekä havainnoinneilla ja dokumentoiduilla tiedoilla. Laadullisessa tutkimuksessa vastaajien kokemusten perusteella kuvataan jotain ilmiötä tai tapahtumaa sekä pyritään ymmärtämään ja analysoimaan niitä. Tärkeänä pidetään, että henkilöillä olisi jonkinlaista henkilökohtaista kokemusta tai tietoa asiasta, jota tutkitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineiston pohjalta pyrittiin tekemään erilaisia havaintoja sekä tyypittelemään kohderyhmän yhteneväisiä taustatekijöitä sekä ominaispiirteitä kyselyn vastauksien pohjalta. Laadullisella analyysillä pyrittiin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin. Retkeilyharrastuksen suosio nousee ja ensikertalaisuus

vaellusreiteillä lisääntyy, mutta osataanko retkeillä vastuullisesti? Myös Karhunkierroksella ensikertalaisuus näkyy puiston ruuhkaisuudessa ja epäasiallisena käyttäytymisellä luonnossa liikkumisessa. Roskaaminen, taukopaikkojen ja tupien sotkeminen sekä reiteiltä poikkeaminen näkyvät jo Oulangalla. Miten tulevaisuudessa suositussa kansallispuistossa retkeillään? Onko Karhunkierros-vaellusreitillä retkeilevillä ensikertalaisilla luontosuhdetta? Tullaanko kaupungista jylhiin maisemiin hakemaan vain kuvamateriaalia sosiaalisen mediaan merkkivaatteissa, vai halutaanko kokea Kuusamon luonnon monimuotoisuus vaelluselämyksenä? Tarvitaanko vaelluksella kalliita merkkivarusteita vai lähde-täänkö ulkoiluhousuissa helteessä retkeilemään? Oikeanlaisten varusteiden tärkeyttä tulisi tehostaa, mutta onko varusteiden hankinnoissa lähdetty brändi edellä etsimään ja käytännöllisyys jää kulutuksen alle. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada näihin kysymyksiin vastauksia Karhunkierrosta kulkevilta ensikertalaisilta nuorilta aikuisilta.

Kysely toteutettiin Webropol-alustalla ja kyselyn näkyvyydessä hyödynnettiin Metsähallituksen hallinnoimia sosiaalisen median kanavia, kuten Oulangan kansallispuisto – Oulanka National Park ja Karhunkierros – The Karhunkierros Trail Facebook-sivustoja. Lupa kyselyn jakamiseen pyydettiin Metsähallitukselta. Tavoitettavuus edellä mainituissa sivuissa oli Oulangan kansallispuiston sivusto 14 373 henkilöä ja Karhunkierroksen sivusto 15 294 henkilöä. Sosiaalisen median kautta jaettavassa kyselyssä pyrittiin saavuttamaan kohderyhmä nopeasti. Kyselyn linkkiä jaettiin myös sosiaalisen median ryhmälustoilla, joissa kohderyhmän jäseniä pystyttiin myös tavoittamaan näkyvämmiin. Kyselyä jaettiin Facebookissa toimivaan Kansallispuistot tutuksi-ryhmässä ja Retkeilijät -ryhmässä. Kansallispuistot tutuksi ryhmän tavoitettavuus oli 215 113 ryhmänjäsentä ja Retkeilijät ryhmän tavoitettavuus 16 053 ryhmänjäsentä. Kyselyn jakamiseen kysyttiin lupa ryhmän ylläpidolta ennen jakoa sekä kuvaustekstiin kirjoitettiin selkeästi kyselyn tarkoitus, kohderyhmä, kyselyyn käytettävä aika sekä luotettavuus ja eettisyys. Kyselyssä ei käsitelty henkilötietoja, joten kyselylle ei tarvittu tutkimuslupaa.

Kyselyssä oli viisi erilaista aihealuetta, joiden avulla kartoitettiin retkeilijän omaa näkemystään omasta retkeilyosaamisestaan, retkeilytaitojen ja varusteiden

valintoja, ymmärrystä vastuullisesta retkeilystä sekä retkeilijöiden kokemuksia ja havaintoja Karhunkierros-vaellusreitiltä.

Kyselystä saatu aineisto käsiteltiin luottamuksellisesti sekä opinnäytetyön valmistuttua kyselyaineisto hävitettiin. Kyselyn vastauksia ei voida yhdistää yksittäiseen vastaajaan, sillä kysely toteutettiin anonyymisti. Työn tuloksia analysoidiin verrattuna Metsähallituksen teettämään kävijätutkimukseen Oulangan kansallispuistossa sekä Luonnonvarakeskuksen teettämään ulkoilututkimukseen 2019–2021. Myös muita ajankohtaisia ja aihealueeseen sopivia lähteitä voitiin käyttää tukena tuloksien analysoinnissa.

6 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössä hyödynnettiin aineistona kyselyä. Kyselyssä ei käsitelty henkilötietoja, jonka takia kyselyyn ei tarvittu tutkimuslupaa. Kyselyn tuloksia ei pystynyt näkemään muut kuin opinnäytetyön tekijä.

Opinnäytetyö noudatti tarkoin lähdekriittisyyttä ja tekijäoikeussuojaa, joka tarkoittaa, että opinnäytetyössä käytetyt tietolähteet ovat ajankohtaisia ja luotettavia sekä niiden alkuperäiset kirjoittajat on merkattu tekstiin viitteeksi oikein. Työn teksti on itse kirjoitettua ja opinnäytetyötä kirjoittaessa on tiedostettu, että plagiointi opinnäytetyössä on kiellettyä. Keskeneneräistä opinnäytetyön tekstiä käytettiin myös opiskelijan Turnitissa tarkastettavana, jossa teksti analysoidaan mahdollisista samankaltaisuuksista.

Opinnäytetyö tehtiin hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, joka tarkoittaa, että opinnäytetyö on toteutettu rehellisesti, huolellisesti sekä tarkasti. Hyvä tieteellinen käytäntö myös sitoo avointa analysointia tuloksien julkaistaessa, kunnioidetaan viitteissä mainittujen kirjoittajien alkuperäisiä julkaisuja sekä aineistot käsitellään huolellisesti. (Tenk 2012, 8.)

Työ toteutettiin omakustanteisena. Kustannuksia opinnäytetyössä syntyi hyödynnettävistä valokuvista. Kustannukset olivat pääosin matkustus- ja majoituskustannuksia.

7 Karhunkierroksen retkeilijät 2022-kyselyn tulokset

Opinnäytetyön aineiston keruumenetelmänä käytettiin Webropol-kyselyä, jonka tavoitteena oli saada kohderyhmältä nopeasti ja helposti kerättyä aineistoa. Kysely toteutettiin anonyymisti, eikä kyselyyn vastanneiden vastauksia voida yhdistää yksittäiseen vastaajaan. Työn tuloksia verrattiin analysoinnin osiossa Metsähallituksen teettämään Oulangan kansallispuiston 2019–2020 kävijätutkimukseen, Luonnonvarakeskuksen teettämään ulkoilututkimukseen 2020 sekä tekijän omaan vaelluskokemukseen toukokuussa 2022 Karhunkierros-vaellusreitiltä. Kysely oli avoinna viikon ajan. Vastauksia kyselyyn tuli 28 kappaletta. Kysely avattiin 250 kertaa ja vastaaminen aloitettiin 37 kertaa.

28 vastauksesta kuitenkin todettiin, että kolme vastausta ei ollut kohderyhmään määritetyiltä vastaajilta. Todennuksesta voidaan olla varmoja, sillä vapaisiin kommentteihin vastaajat kirjoittivat olevansa eläkeläisiä, josta käy ilmi, että vastaajat olivat yli määritetyn kohderyhmän ikäluokan. Kyseisten vastaajien vastausraportit tallennettiin ja poistettiin, jotta opinnäytetyössä käytettävä aineisto olisi mahdollisimman luotettava. Voidaan siis todeta, että vastauksia kyselyyn saatiin kohderyhmältä 25 kappaletta. Kyselyssä oli viisi eri aihealuetta ja 43 kysymystä.

Ensimmäisessä aihealueessa vastaaja pohti itseään retkeilijänä ja retkeilijäidentiteettiään. 52 % (13 kpl) vastaajista koki, että ovat retkeilijänä taitojaan kehittäviä retkeilijöitä. 28 % (7 kpl) vastaajista koki, että ovat aloittelevia retkeilijöitä ja 20 % (5 kpl) vastaajista koki olevansa kokeneita konkareita retkeilijöinä.

Kyselyyn vastaajien mukaan kolme tärkeintä asiaa, mitä retkeilystä vastaajat haluaisivat, oli hiljaisuuden ja luonnonrauhan kokeminen 88 % (22 kpl), uusien kokemusten ja elämyksien kokeminen 60 % (15 kpl) sekä stressittömyyden,

kaupungin hälinästä ja melusta pois oleminen 60 % (15 kpl). Vastauksista nousi esille, että itsensä vapaaksi tunteminen, ystävien ja läheisten seurasta nauttiminen, uuden oppiminen ja liikunnan ilo olivat vastaajille myös jonkin verran tärkeää. Luontosuhteen vahvistaminen, hienojen kuvien jakaminen sosiaalisen mediaan ja uusien ihmisten tapaaminen ei noussut vastauksista erityisesti esille.

Kolmannessa kysymyksessä pyydettiin valitsemaan kolme tärkeintä asiaa, minkä vuoksi valitsee retkeilykohteen useimmiten. Eniten vastauksia sai, että kohde valikoidaan näköalapaikkojen ja luonnonnähtävyyksien takia 88 % (22 kpl), retkeilyreitien maaston monipuolisuuden takia 76 % (19 kpl) ja retkeilykohteen kilometrimäärän mukaisesti 52 % (13 kpl). Vastaajien mukaan myös alueella sijaitsevien taukopaikkojen ja tulipaikkojen määrä vaikuttaa jonkin verran retkeilyreitien valintaan, sillä vastaus keräsi 36 % (9 kpl) vastauksista. Reitien haastavuuden ja kohteen sijainnin läheisyys ei juurikaan vaikuttanut vastaajien mukaan retkeilykohteen valintaan. Vastauksista 4 % (1 kpl) oli, että reitin helpous, palveluiden läheisyys tai palveluiden kaukaisuus vaikuttivat vastaajien valintoihin retkeilyreittiä valittaessa.

Neljännessä kysymyksessä arvioitiin, vaikuttavatko retkeilykohteen alueella palveluiden määrä reitin valintaan. Vastauksista kävi ilmi, että vastaajat eivät osaa sanoa, vaikuttavatko palvelut retkeilykohteen valintaan 52 % (13 kpl). Tasavertaisoin tuloksin saivat vastausvaihtoehdot ”Kyllä, valitsen retkeilykohteen, jonka lähetyvillä on jonkin verran palveluita” 24 % (6 kpl) sekä ”En, valitsen mieluummin retkeilykohteen, jonka lähetyvillä ei ole saatavilla palveluita” 24 % (6 kpl).

Vastaajien mukaan palveluita, joita retkeilykohteen lähetyvillä pitäisi sijaita olivat muun muassa ruokakauppoja 57 % (4 kpl), huoltoasemia 14,3 % (1 kpl) ja majoituspalveluita tai julkista liikennettä 14,3 % (1 kpl). Kysymykseen oli vastannut vain 7 henkilöä.

Mieluisimmiksi retkeilyreiteiksi koettiin tunturit ja vaarat 44 % (11 kpl), metsäpolut 28 % (7 kpl), suoalueet ja pitkospuut 20 % (5 kpl). Muita mieluisia

retkeilyreittejä nimettiin reitit, joissa kulkeminen tapahtuu muiden retkeilijöiden seurassa sekä veden äärellä kulkevat retkeilyreitit.

Retkeilijöinä suosittiin eniten päiväretkiä 44 % (11 kpl) ja pitkiä vaelluksia, jotka ovat yli yhden vuorokauden 44 % (11 kpl). Yli 15 kilometrin vaellusreittejä suosi vain vastaajista 12 % (3 kpl).

Suurin osa vastaajista 72 % (18 kpl) retkeilee vuoden aikana 1–5 kertaa. 6–10 kertaa vuodessa 16 % (4 kpl) ja yli 10 kertaa vuodessa 12 % (3 kpl). Vuoden-aika, jolloin vastaajat retkeilevät mieluiten olivat kesäkuu-elokuu 56 % (14 kpl). Elokuu-marraskuu 28 % (7 kpl). Talvi- ja kevätkaudet saivat kyselyssä vähiten ääniä. Maaliskuu-kesäkuu 12 % (3 kpl) ja tammikuu-maaliskuu 4 % (1 kpl).

Kysymyksessä 10. tiedusteltiin retkeilijöiden aikaisempia retkeilykokemuksia. Eniten retkeilijät olivat retkeilleet kansallispuistoissa 96 % (24 kpl) sekä lähimetsissä 92 % (23 kpl). Luonnonpuistoissa oli retkeilty 68 % (17 kpl). Luonnonsuojelualueilla ja retkeilyalueilla vastaajat olivat myös retkeilleen, sillä vastaukset keräsivät molemmat 64 % eli (16 kpl). Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Seuraavassa osiossa retkeilijä arvioi omia taitojaan ja varustevalintojaan retkeilyssä. Kysymyksessä 11. retkeilijät valitsivat taidot, joita retkeilyssä kokevat osaavansa. Vastaaja pystyi valikoimaan useamman vaihtoehdon. Kaikki kyselyyn vastanneet kokevat osaavansa kulkea retkeilyreitillä 100 % (25 kpl). Myös oman jaksamisen arvioiminen 96 % (24 kpl), tulen tekeminen 92 % (23 kpl) ja ruoan ja nesteen riittävyuden arvioiminen 92 % (23 kpl) olivat taitoja, joita retkeilijät kokevat osaavansa. Kysymyksen vastauksista näkyi myös, että retkeilijät kokevat osaavansa suunnitella reittipituuksia ja hakea tietoa reitistä, valikoida oikeanlaisia varusteita sekä ymmärtää vastuullisen retkeilyn arvoja, johon muun muassa retkietiketti sisältyy. 76 % (19 kpl) vastasi, että kokee osaavansa majoituksen pystyttämisen ja 48 % (12 kpl) kokee osaavansa suunnistaa kompassin ja kartan avulla. Muihin taitoihin luokiteltiin kalastus.

Retkeilijöiden mielestä kolme tärkeintä taitoa retkeilyssä olivat ruoanlaittaminen luonnossa ja nestetasapainon ylläpitäminen 60 % (15 kpl) ja maastossa leiriytymiseen liittyvät taidot 48 % (12 kpl). Kolmatta taitoa pidettiin tasaväkisenä hätäpelastus- ja ensiaputaitojen, oman jaksamisen arvioinnin reittipituuksien suunnittelussa sekä varman tietotaidon oikeasta reitistä, ja sen mahdollisista haasteista, joista jokainen vastausvaihtoehto keräsi 44 % (11 kpl). Tulentekotaidon valitsi 10 vastaajaa (40 %) ja roskattoman retkeilyn ja vastuullisen retkeilyn noudattamisen 9 vastaajaa (36 %).

Varusteiden valinnoissa koettiin tärkeiksi, että varusteet ovat sään mukaisia 88 % (22 kpl) sekä kestäviä ja laadukkaita 84 % (21 kpl). Myös 72 % (18 kpl) retkeilijöistä hyödyntäisi retkeilyvarusteita muuallakin, kuin retkeilyssä. 56 % vastaajista (14 kpl) kokee tarpeelliseksi, että retkeilyvarusteet olisivat hankintahinnaltaan kohtuullisia. Kierrätettyjä tai merkkivarusteiksi luokiteltuja varusteita retkeilijät eivät kokeneet juurikaan tarpeellisiksi. Suurin osa retkeilijöistä 56 % (14 kpl) vaalii varusteensa ajan myötä, ja vain tarpeelliset retkeilytarvikkeet ostetaan heti. 16 % (4 kpl) retkeilijöistä ostaa varusteet kauppaliikkeestä. 12 % vastaajista (3 kpl) lainaa varusteensa perheenjäseniltä, ystäviltä ja tutuilta. Käytettyinä varusteita ostaa vain 2 vastaajaa (4 %) sekä verkkokaupoista 2 vastaajaa (4 %).

Kaikkien kyselyyn vastaajien mukaan tärkeimpinä varusteina pidettiin sään mukaisia vaatteita 100 % (25 kpl), johon kuului alus- ja päällysvaatteet. Myös istuvat vaelluskengät saivat 84 % (21 kpl) vastauksista sekä retkievää 72 % (18 kpl). Kysymyksessä retkeilijät pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon. Muita tärkeisiin varusteisiin vastaajat luokittelivat puukon ja tulitikut, ensiaputarvikkeet, puhelimen, rinkan, kartan, vaihtovaatteet, hygieniatarvikkeet sekä kameran.

Keskimäärin rahaa retkeilytarvikkeisiin oltaisiin valmiina käyttämään yli 100 euroa, mutta alle 500 euroa 64 % (16 kpl). Noin 60–100 euroa olisi valmis käyttämään retkeilytarvikkeisiin 24 % vastaajista (6 kpl). Varusteisiin vain muutamat retkeilijät olisivat valmiita käyttämään yli 500 euroa sekä alimmillaan noin 10–50 euroa.

Seuraavassa kysymysosiassa käsiteltiin Karhunkierros-vaellusreittiä. Kyselyyn vastanneet retkeilijät olivat 56 % (14 kpl) ensimmäistä kertaa Oulangan kansallispuistossa retkeilijöinä. 44 % (11 kpl) vastaajista oli retkeillyt Oulangan kansallispuistossa aiemmin, kuin vaeltamaansa Karhunkierros-vaellusta.

Kysymys 18. oli suunnattu retkeilijöille, jotka olivat retkeilleet vain pätkän tai osan Karhunkierros-vaellusreittiä. 87 % (13 kpl) vastaajista oli retkeillyt Pienen Karhunkierroksen. Kanjonin kurkkaus-retkeilyreitillä vastanneita oli retkeillyt 27 % (4 kpl). Muilla retkeilyreiteille vastaajat olivat käyneet muun muassa Kiutakönkään polulla, Hiiden hurmoksessa, Rytikönkään reissussa, Könkään keinossa ja Kevoharjun kuiskauksen reitillä. Yksi retkeilijä oli vastannut kysymyksen, ettei retkeillyt millään vastausvaihtoehdoissa mainituilla retkeilyreiteillä.

Karhunkierros 82 km oli 59 % (13 kpl) retkeilijöiden ensimmäinen pidempi vaelluskokemus. Yhdeksällä vastaajalla (41 %) oli aikaisempaa kokemusta pidemmistä vaellusreiteistä, ja kysymyksessä 20. pyydettiin nimeämään heidän ensimmäinen pidempi vaelluskokemuksensa. Vastauksia tuli kahdeksan kappaletta, jotka olivat: Pohjoinen Herajärven-kierros, partiossa tehdyt vaellukset lapsena, Kevon kanjonireitti, Ukrainan Karpaatit, Pallastunturi, Suomen Latu-yhdistyksen rakastu retkeilyyn -kurssi, UKK-vaellukset ja Hetta-Pallas.

Retkeilijät kiersivät Karhunkierros-vaellusreitit suurimmaksi osaksi ystävien tai perheen jäsenten kanssa 39 % (7 kpl). 33 % retkeilijöistä (6 kpl) kiersi vaellusreitit puolison kanssa ja 28 % retkeilijöistä (5 kpl) vaelsi reitit yksin.

Retkeilijöiden retkeilyseurueet pääosin 50 prosenttisesti (7 kpl) koostuivat perheenjäsenistä ja sukulaisista. Muut mainitut retkeilyseurueet koostuivat 29 % (4 kpl) ystäväistä ja 7 % (1 kpl) työ- tai opiskeluryhmistä. Retkeilijöistä 14 % (2 kpl) vastasi, että eivät retkeilleet seurueessa. Jatkokysymyksessä 23. kysyttiin retkeilyseurueen kokoa, jonka keskiarvo oli 2,3 henkilöä. Miniarvoksi luokiteltiin 1 ja maksimiarvoksi 4. Retkeilyseurueitten koon mediaani oli 2.

Suosituin kuukausi Karhunkierroksen vaellukselle oli elokuu 29 % (7 kpl). Muita suosittuja vaelluskuukausia oli kesäkuu (5 kpl) 21 % ja heinäkuu (5 kpl) 21 %. Vaelluskauden alkukuukautena toukokuussa retkeili 8 % (2 kpl) ja ruska-ajan kohtana syyskuussa 8 % (2 kpl). Vaelluskauden lopulla lokakuussa vaellusreitillä retkeili 13 % vastaajista (3 kpl). Karhunkierros-vaellukseen 65 % vastaajista (15 kpl) käytti 3–5 päivää. 35 % vastaajista (8 kpl) käytti vaellukseen 1–2 päivää.

Karhunkierros-vaelluksen yhteydessä 71 % vastaajista (17 kpl) ei vierailut Oulangan kansallispuiston lähellä sijaitsevilla muissa kansallispuistoissa tai luonnonsuojelualueilla. Kyllä -vastauksia oli 29 % (7 kpl), ja jatkokysymyksessä tiedusteltiin, missä muualla retkeilijät olivat vierailleet. Riisitunturin kansallispuistossa 43 % (3 kpl) vastaajista oli vierailut, Sallan kansallispuistossa 29 % (2 kpl), Pyhävaaran luonnonsuojelualueella 14 % (1 kpl) ja Hossan kansallispuistossa 14 % (1 kpl). Jossain muualla, missä? -vastausvaihtoehto valittiin yhden retkeilijän toimesta, ja retkeilijä kertoi käyneensä Kilsu-Risivuomaassa ja Kätkävaaralla.

Karhunkierros-vaellusreitistä retkeilijät olivat tietoisia, koska 65 % (15 kpl) vastaajista oli vierailut Metsähallituksen luontoon.fi-nettisivuilla, 52 % (12 kpl) vastaajista oli nähnyt kuvia tai videoita sosiaalisessa mediassa, kuten Instagramissa, Facebookissa tai Tiktokissa. Läheisiltä kuultu tieto vaellusreitistä keräsi myös 52 % (12 kpl). 7 vastaajaa (30 %) oli vierailut Oulangan kansallispuistossa aiemmin, ja olivat tietoisia Karhunkierros-vaellusreitistä. Vastaajista yksi ei ollut aiemmin tietoinen Karhunkierros-vaellusreitistä.

Tietoa haettiin ennen vaellukselle lähtemistä luontoon.fi-nettisivustolta, joka vastausvaihtoehtona valittiin 52 prosenttisesti (12 kpl). Toiseksi eniten 18 % (4 kpl) haettiin tietoa ennen vaellukselle lähtöä Facebook-ryhmästä tai muusta vastaavasta sosiaalisen median ryhmästä. Retkeilykirjasta- tai lehdestä tietoa haki 13 % (3 kpl) vastaajista ja 13 % (3 kpl) sosiaalisesta mediasta, joihin lukeutui muun muassa Facebook, Instagram, Tiktok, blogit. Läheisiltään tietoa vaellukselle oli saanut yksi vastaaja.

Parhaimmaksi tietolähteeksi koettiin luontoon.fi-nettisivusto, jota kohderyhmä käyttäisi myös uudelleen hakiessaan tietoa vaellusreiteistä. Kyselyyn vastaajien kommentteista nousi myös esille, että tietoa voitaisiin hakea myös Facebook-ryhmistä, kuten vaellusryhmistä, muusta sosiaalisesta mediasta ja luontokeskuksista. Kysymys esitettiin avoimena kysymyksenä, johon vastauksia tuli 13 kappaletta.

Karhunkierroksella havaittiin ja koettiin vastaajien mukaan eniten erämaan hiljaisuutta ja könkäiden kuohua 92 % (22 kpl), iloisia ja mukavia kanssakulkijoita 88 % (21 kpl) sekä merkitty reitti koettiin selväksi 88 % (21 kpl). Korkean vastausmäärän sai myös Metsähallituksen retkietiketin huomaaminen jossain kohtaa vaellusta. 14 retkeilijää (58 %) oli vierailut vaelluksensa aikana Oulangan luontokeskuksessa. Muita havaintoja tehtiin luonnon roskaamisesta, joita 38 % (9 kpl) havaitsi. Retkeilijät kokivat, että nuotiopaikat olivat jokseenkin ruuhkaisia, ja laavut, katokset tai autiotuvat epäsiistejä. Retkeilijöiden vastauksista 17 % (4 kpl) koki, että reitillä kulkeminen oli ruuhkaista. Yksi retkeilijä oli tehnyt muita havaintoja reitillä, ja kirjoittikin, että puu-wc:tä vaellusreitillä hyvin, mutta totesi näiden olleen melkein jokaisessa paikassa täynnä.

Kysymyksessä 32. retkeilijöitä pyydettiin valitsemaan mitä parannuksia Karhunkierros-vaellusreitillä heidän mielestään pitäisi tehdä mainituista vaihtoehdoista. Kolmen kärkeen vastauksista nousi jätteiden lajittelu ja niiden sijaintipisteet 38 % (6 kpl), nuotiopaikkojen siisteys mukaan lukien ulkokuussit ja niiden ympäristö 38 % (6 kpl) sekä ruuhkaisuus vaellusreitillä 25 % (4 kpl). Muita parannuksia koettiin tarpeelliseksi muun muassa puhtaan juomaveden täyttöpaikeiden sijainneista vaellusreitillä, reittiopasteiden- ja reitin maaston parannusta, metsäpalovaaran ajankohtaisesta ilmoittamisesta esimerkiksi luontoon.fi-nettisivuilla, polttopuiden tilanteesta suosituilla nuotiopaikoilla sekä peseytymiseen ja hygienian ylläpitämiseen liittyvistä vinkeistä.

Kyselyn viimeisessä osiossa käsiteltiin vastuullisen retkeilyn merkitystä ja Metsähallituksen tekemää vastuullisen retkeilyn etikettiä – retkietikettiä. Vastanneille retkeilijöille vastuullinen retkeily tarkoittaa roskatonta retkeilyä 92 % (23 kpl), luonnon kunnioittamista 88 % (22 kpl) ja leirytymistä vain niille sallituilla

paikoilla 68 % (17 kpl). Vastaajat saivat valikoida heille tärkeimmät vastausvaihtoehdot, joista muita tärkeitä vastuullisen retkeilyn merkityksiä oli luonnonsuojelu, meluton retkeily, jokamiehenoikeudet, ekologinen retkeily sekä lähiretkeily ja sen suosiminen.

Metsähallituksen retkietikettiin eli vastuullisen retkeilyn ohjenuoraan oli tutustuttu 60 % (15 kpl) luontoon.fi-nettisivuilla. 20 % vastaajista (5 kpl) oli huomannut retkietiketin jollain yleisellä taukopaikalla. Sosiaalisesta mediassa vain 4 % (1 kpl) vastaajista oli huomannut retkietiketin. 16 % vastaajista (4 kpl) ei ollut tutustunut retkietikettiin ollenkaan.

Lisäinformaatiota vastuullisesta retkeilystä haluttaisiin nähdä eniten 46 % (11 kpl) kansallispuistojen sosiaalisessa mediassa (Instagram, Facebook) ja luontoon.fi-nettisivuilla 25 % (6 kpl). Myös sosiaalisen median ryhmissä lisäinformaatiota haluttaisiin nähdä. Vastaajista kaksi retkeilijää (8,3 %) haluaisi nähdä vaikuttajamarkkinointia vastuullisesta retkeilystä. Yksi retkeilijä valitsi, että ei haluaisi millään edellä mainituilla alustoilla nähdä lisäinformaatiota.

Aihealueet, joista haluttaisiin lisää tietoa vastuullisesta retkeilystä, lukeutui tasaisesti. Vastausvaihtoehdoista korkeimmat vastausmäärät saivat omaan retkeilyyn vaikuttavia liikkumisrajoituksia ja ajankohtia 47 % (8 kpl) sekä miten pesytyä tai tiskata astioita luonnossa 47 % (8 kpl). Retkeilijät kaipaivat myös tietoa hygienian ylläpidosta vaelluksella, jätteiden oikeaoppisesta hävittämisestä sekä kuinka itse voi edesauttaa vastuullista retkeilyä. Vähiten tietoa tarvittaisiin sallittujen leiriytymispaikkojen tarkemmista sijainneista, koirien kiinnipitämisestä ja lemmikkien kanssa retkeilystä sekä tietoa siitä, jos tulenteko ei ole sallittua ja retkievää tarvitsevat lämmitystä. Muihin vastauksiin lukeutui vastaajien pohdintaa tiedonjakamisen tärkeydestä sekä yleisesti luonnossa liikkujien tietämättömyydestä retkeillä oikein.

Kyselyn lopussa kerättiin tietoa retkeilijöiden asuinpaikkakunnasta, asumisesta, ikäluokasta, koulutustaustasta, sosioekonomisesta-asemasta, sukupuolesta ja lopuksi retkeilijöillä oli mahdollista jättää vapaamuotoinen kommentti halutessaan.

Eniten vastanneita retkeilijöitä oli Pohjois-Pohjanmaalta 28 % (7kpl) ja Uudelta- maalta 20 % (5kpl). Muilta asuinpaikkakunnilta retkeilijöitä oli muun muassa Varsinais-Suomesta, Satakunnasta, Pirkanmaalta, Etelä-Karjalasta, Etelä-Sa- vosta, Pohjois-Savosta, Pohjois-Karjalasta, Keski-Suomesta, Lapista sekä Ah- venanmaalta. Retkeilijöistä 48 % (12 kpl) asuu kaupungissa, 28 % (7kpl) haja- asutusalueella ja 24 % (6kpl) taajamassa. Iältään retkeilijät jakautuivat kohtuulli- sen tasaisesti. Eniten vastaajista lukeutui 30-vuotiaisiin 29 % (7kpl). 26-vuotiaita retkeilijöitä oli 4 kappaletta (17 %) ja 27-vuotiaita 4 kappaletta (17 %). Vastaajia oli myös ikäluokissa 18, 19, 22, 24, 25, 28 ja 29.

Koulutustaustaa retkeilijöiltä eniten löytyi alemmasta yliopisto- tai korkeakoulu- tutkinnosta 44 % (11kpl). 24 % (6 kpl) oli ylemmän yliopisto- tai korkeakoulutut- kinnon käyneitä, 20 % (5 kpl) ammattikoulun ja 12 % vastanneista (3 kpl) ei ole käynyt ammatillista tutkintoa. Retkeilijöiden sosioekonominen asema lukeutui 67 % työntekijöihin (16 kpl), 17 % opiskelijoihin (4 kpl) sekä toimihenkilöihin 8 % (2 kpl) ja yrittäjiin 8 % (2 kpl).

Suurin osa 79 % (19 kpl) vastanneista oli naisia ja 17 % (4 kpl) miehiä. Yksi vastaaja ei halunnut vastata sukupuolta kysyvään kysymykseen sekä yksi vas- taaja jätti vastaamatta kysymykseen. Vapaisiin kommentteihin viisi retkeilijää oli jättänyt terveisiä, kehitysideoita tai ajatuksia Karhunkierros-vaellusreitistä.

8 Tulosten analysointi

Kyselyn tavoitteena oli saada kohderyhmästä tietoa ja tehdä havainnointia siitä, minkälaisia retkeilijöitä ensikertalaiset nuoret aikuiset ovat Karhunkierros-vael- lusreitillä. Saadusta aineistosta oli tarkoitus löytää yhteneväisiä ominaispiirteitä retkeilijöistä sekä pyrkiä tyypittelemään retkeilijöitä heidän vastauksiensa perus- teella.

Karhunkierroksen retkeilijät 2022-kyselyyn vastauksia tuli 25 kappaletta. Kyse- lystä jouduttiin poistamaan ennen vastauksien analysointia kolme vastausta,

sillä vastauksista kävi ilmi, että vastanneet eivät kuuluneet määritettyyn kohde-ryhmään. Vastaajat olivat kirjoittaneet vapaisiin kommentteihin, että kuuluivat ikäluokaltaan eläkeläisiin. Vastaukset tallennettiin ja poistettiin, jotta analysoinnissa käytettävä aineisto olisi mahdollisimman luotettavaa. Kysely herätti mielenkiintoa myös kohderyhmän ulkopuolisissa retkeilyä harrastavissa henkilöissä.

Kysely avattiin 250 kertaa ja vastaaminen aloitettiin 37 kertaa. Avaamisen syyksi voisi määritellä ihmisten uteliaisuus kyselyn aiheesta, sillä kyselyä jaettiin sosiaalisen median ryhmiin, joissa paljon retkeilyharrastuneisuudesta kiinnostuneita. Tavoitettavuus kyselylle määräytyi sosiaalisen median ryhmien jäsenmääriin sekä Metsähallituksen hallinnoimiin Oulangan kansallispuisto – Oulanka National Park -ja Karhunkierros – The Karhunkierros Trail -sivustojen seuraajamääriin. Yhteensä tavoitettavuus kaikilla jaetuilla alustoilla oli 260 833. Vastaaminen aloitettiin 37 kertaa, mutta kyselyyn vastaaminen keskeytettiin jossain kohtaa. Olisi ollut mielenkiintoista saada tietoa Webropolin datasta, missä kohtaa kysely keskeytettiin. Kyselyyn vastaamisen keskeytys riippui todennäköisesti kyselyn kohderyhmän ikäluokituksista tai kyselyn pituudesta.

Retkeilijöiden identiteetiksi luokitui taitojaan kehittävä retkeilijä. Vastauksesta voidaan päätellä, että vastanneilla on jonkinlaista aikaisempaa kokemusta retkeilystä ja vaeltamisesta. Retkeilytaitoja heiltä löytyy, mutta he kokevat tarvitsevat vielä harjoittelua ja kehittymistä retkeilijöinä. Tähän voi myös liittyä se, että retkeilijät ovat vain tiettyinä vuodenaikoina retkeilleet. Ymmärrys kokeneeksi luokitellusta retkeilijästä voi perustua siihen, että kokenut retkeilijä retkeilee ympärivuotisesti. Ensikertalaisille nuorille aikuisille kolme tärkeintä asiaa retkeilyssä oli hiljaisuuden ja luonnonrauhan kokeminen, uusien kokemusten ja elämyksien kokeminen ja stressittömyys. Luonnossa oleskeleminen on näille retkeilijöille tärkeää, ja kokevatkin tärkeäksi kehittää retkeilytaitojaan sekä irtaantua arjen kiireestä. Retkeilijöinä uusiin, ennalta tuntemattomiin maastoihin lähteminen näitä retkeilijöitä kiinnostaa, sillä uuden oppiminen ja uusien kokemusten luominen koetaan tärkeäksi. Retkikohteet nuoret aikuiset valitsevat usein näköalapaikkojen ja luonnonnähtävyyksien, maaston monipuolisuuden ja

kilometrimäärän mukaisesti. Vastauksesta voidaan olettaa, että luonnossa liikuminen halutaan kokea elämyksenä, joka myös ylläpitää fyysistä kuntoa.

Retkeilijät eivät osanneet sanoa, vaikuttaako palveluiden saatavuus retkeilyreittien valintaan. Retkeilijät voivat olettaa, että mahdollisesti tarvittavia palveluita, kuten ruokakauppoja löytyy retkeilyalueen lähetyviltä kuitenkin. Näin ollen eivät koe tärkeäksi määritellä niiden vaikuttavuutta retkeilykohteen valintaan. Tämä kuitenkin kyseenalaistaa sen, että Karhunkierrokselle suurin osa retkeilijöistä joutuu käyttämään julkista liikennettä, sillä vaellusreitti ei ole rengasreitti.

Omalla autolla kulkeva joutuu jättämään autonsa joko Hautajärvelle vaellusreitin alkuun ja joutuu hakemaan autonsa vaelluksen jälkeen. Vaihtoehtona on myös, että auto jätetään Rukan alueelle ja lähdetään vaellukselle jollain julkisella kulkuvälineellä, kuten Karhunkierrosbussilla. Jatkokysymyksessä tiedusteltiin, min-kälaisia palveluita retkeilijöiden mielestä olisi hyvä olla retkeilykohteen lähetyvillä, jos vastaajat kokivat palveluiden vaikuttavan retkeilyreitin valintaan. Vastauksista nousi esille ruokakaupat, huoltoasemat ja julkinen liikenne.

Nuorien aikuisten mieluisimpiin retkeilyreitteihin lukeutuivat tunturit ja vaarat, metsäpolut sekä suoalueet ja pitkospuut. Vastauksesta voidaan todeta, että monipuolinen luonto kiinnostaa ja motivoi retkeilemään.

Päiväretkeily ja pitkät vaellukset, jotka ovat yli yhden vuorokauden, olivat vastaajien suosiossa. Päiväretkeily tuo retkeilijöille vapautta siitä, että voi mahdollisimman monella retkikohteella vieraila. Pitkien vaelluksien suosiminen kertoo taas siitä, että retkeilijät haluavat elämyksiä retkeilyltään sekä mahdollisesti suosivat vastuullista matkailu- ja retkeilyä. Vastuullisella matkailulla tarkoitetaan muun muassa sitä, että pyritään viipymään matkailualueella mahdollisimman pitkään, ja näin ollen vähentämään matkustuksesta aiheutuvia päästöjä. Verrattuna siihen, että matkustettaisiin moneen eri kohteeseen yhden matkan aikana. Vuodessa keskimäärin kohderyhmä retkeilee 1–5 kertaa. Vähäinen retkeilymäärä kertoo siitä, että retkeily kohdistuu tiettyihin ajankohtiin ja retkeilyharrastuksena on heille sesonkiluonteista. Tämä tarkentuu myös kysymyksessä, jossa tiedusteltiin vuodenaikaa, jolloin retkeilijät mieluiten retkeilevät. Eniten ääniä sai kesäkuu-elokuu ajankohdat, joka kertoo, että kesän loma-aikoina retkeily on

suosituinta. Elokuu-marraskuu sai myös kohtalaisen hyvin ääniä, joka taas kertoo mahdollisen kiinnostuksen ruskavaelluksesta. Myös syksyisempi ajankohta retkeilylle voi johtua ilman viilentymisestä ja sesonkiajan ruuhkaisuuden välttämisestä.

Aiempaa retkeilykokemusta vastaajilta löytyi kansallispuistoista, lähimetsistä sekä luonnonpuistoista. Suomessa on 19 luokiteltua luonnonpuistoa, joissa retkeily on pääosin rajoitettu ja jopa täysin pois suljettua. Luonnonpuistoissa liikkumiseen tarvitaan lupa, joka ei välttämättä velvoita puistoissa retkeilyyn. Metsähallituksen sivujen mukaan luonnonpuistot ovat luonnon suojeluun ja tutkimiseen tarkoitettuja alueita, eivätkä näin ollen ole avoimia retkeilyalueita. (Metsähallitus 2022n.) Kuitenkin esimerkiksi Kevon luonnonpuistossa on liikkuminen sallittua kesäisin merkityillä retkeilyreiteillä, tietyn ajankohdan sisällä. Luonnonpuistoissa retkeily on rajoitettua, ja siellä on myös rajoitusosia, joissa retkeily on kiellettyä. (Metsähallitus 2022o.) Kysymyksessä olisi pitänyt tarkentaa tai jättää vastausvaihtoehdoista pois luonnonpuistot, sillä vastauksista ei voida olla varmoja, onko luonnonpuistojen määritely luokittelu kohderyhmällä tiedossa.

Kohderyhmää pyydettiin arvioimaan omia retkeilytaitojaan sekä varustevalintojaan. Taitoja, joita koettiin osaavan, oli retkeilyreitillä kulkeminen, oman jaksamisen arvioiminen, ruoan ja nesteiden riittävyys arvioiminen. Vastauksista voidaan todeta, että nuoret aikuiset osaavat määritellä sopivat reittipituudet kunto-olosuhteensa nähden, olla poikkeamatta merkityiltä reiteiltä sekä pitää omasta jaksamisesta huolta. Vastauksien perusteella voidaan todeta, että vaikka retkeilijöillä ei vuosien kokemusta edellä mainituista taidoista ole, he tiedostavat mitä turvalliseen retkeilyyn pitäisi osata. Vastaukset nojautuvat kyselyn alussa olevaan retkeilijäidentiteettiin, jossa vastauksena oli taitoja kartoittava retkeilijä.

Tärkeimpinä varusteina pidettiin sään mukaiset vaatteet, istuvat vaelluskengät ja retkieväät. Varusteet halutaan olevan kestäviä ja laadukkaita. Vastauksien perusteella voidaan todeta, että vaellukselle osataan arvioida oikeanlainen varustus eikä helteessä lähdetä tuulihousuissa retkeilemään. Retkeilyvarusteet todennäköisesti valitaan neutraaleina, jotta niitä voidaan hyödyntää myös arjessa. Kestävyys ja laadukkuus voidaan havaita esimerkiksi tiettyjen brändien

valinnoissa. Varusteita ostetaan ajan myötä ja vain tarpeelliset tarvikkeet ostetaan heti. Voidaan olettaa, että laadukkaat ja kestävät varusteet ovat hankintahinnaltaan melko kalliita, joten retkeilijät eivät halua tai pysty ostamaan kaikkia varusteita yhdellä ostokerralla. Varusteiden vaaliminen myös kertoo siitä, että ostopäätökset tehdään huolellisesti. Retkeilyvarusteisiin panostaminen kertoo siitä, että varusteiden halutaan palvelevan retkeilijää useamman vuoden ajan ja niitä voidaan monipuolisesti hyödyntää myös retkeilyharrastuksen ulkopuolella.

Ensikertalaisuus nousee pintaan kyselyn Karhunkierros-vaellusreitillä osiossa. Yli puolet opinnäytetyön kyselyyn vastaajista oli ensimmäistä kertaa Oulangan kansallispuistossa. Oulangan kansallispuiston 2019–2020 kävijätutkimuksesta käy ilmi, että 54 % kansallispuiston alueella vierailleista retkeilijöistä oli ensimmäistä kertaa kansallispuiston alueella (Kalliomäki & Pulkkinen 2020, 15, 18). Kalliomäen ja Pulkkinen (2020, 15) mukaan myös 24 % vastanneista oli ikäluokaltaan 25–34-vuotiaita. Voidaan olettaa, että Oulangan kansallispuisto ja Karhunkierros-vaellusreitti koetaan vetovoimaisena retkeilykohteena ensikertaa pidemmän matkan vaeltajille.

Retkeilijät, jotka olivat kulkeneet vain osan tai pätkän Karhunkierros-vaellusreitistä oli suurimmaksi osaksi retkeilleet Pienen Karhunkierroksen. Pieni Karhunkierros on 12 kilometriä pitkä päiväretkikohde, joka osittain kulkee Karhunkierros (82 km) reitillä. Pieni Karhunkierros voidaan mahdollisesti myös luokitella yhdeksi suosituimmaksi päiväretkikohteeksi Oulangan kansallispuistossa. Kalliomäen ja Pulkkinen (2020, 21) teettämän Oulangan kansallispuiston kävijätutkimuksen mukaan vuosien 2019–2020 aikana vastanneiden suosituin retkeilykohde oli Pieni Karhunkierros. Opinnäytetyön kyselyn vastauksesta voidaan todeta, että Pieni Karhunkierros on myös ensikertalaisten nuorten aikuisten suosiossa päiväretkikohteena. He myös luokittelevat itsensä Karhunkierroksen kulkejoiksi.

Suurimmalla osalla vastaajista Karhunkierros oli ensimmäinen pidempi vaelluskokemus. Retkeilijöiden seurueet koostuivat ystävistä tai perheenjäsenistä, ja retkeilyseurueiden koko oli keskiarvoltaan kaksi henkilöä. Oli kuitenkin oivaltavaa havaita, että myös osa oli vaeltanut vaellusreitillä yksin. Vastauksista

voidaan päätellä, että Karhunkierros-vaellusreitti koetaan turvalliseksi vaellusreitiksi kulkea yksin tai pienellä porukalla.

Suosituimpiin vaelluskuukausiin lukeutui kesäkuukaudet. Voidaan todeta, että retkeilijät suosivat loma-aikoina retkeilyä eniten. Aikaa vaellukseen retkeilijät käyttivät 3–5 päivää. Retkeilijät, jotka olivat käyttäneet aikaa vaelluksella 1–2 päivää oli todennäköisesti retkeilijöitä, jotka olivat retkeilleet vain osan tai pätkiä reitistä.

Suurin osa vastaajista ei vaelluksensa yhteydessä vierailut muissa kansallispuistoissa tai luonnonsuojelualueilla. Tähän voi olla syynä se, että retkeilijöiden pääkohde oli Oulangan kansallispuisto. Muutamia retkeilijöitä oli vierailut vaelluksensa yhteydessä muissa luontokohteissa. Retkeilijät todennäköisesti olivat heitä, jotka olivat käyneet vain osan tai pätjän Karhunkierros-vaellusreitistä eli olivat niin sanottuja päiväretkeilijöitä. Päiväretkeilijöillä oli todennäköisemmin aikaa ja jaksamista vierailu myös muissa lähialueiden retkeilykohteissa. Eniten vierailtiin Posiolla sijaitsevassa Riisitunturin kansallispuistossa. Vain kaksi retkeilijää oli vierailut kesäkuussa virallisesti avatussa Sallan kansallispuistossa. Voidaankin todeta, että nuoret aikuiset kokevat Karhunkierros-vaellusreitit vetovoimaiseksi vaelluskohteeksi.

Kohderyhmä oli suurimmaksi osaksi tietoisia Karhunkierros-vaellusreitistä, sillä he olivat entuudestaan vierailleet luontoon.fi-nettisivuilla. Yli puolet vastaajista oli nähnyt kuvia tai videoita vaellusreitistä sosiaalisessa mediassa. Vastauksista voidaan todeta, että sosiaalisen median näkyvyys ja sieltä saatava tieto on erittäin tärkeä osa ensikertalaisille retkeilijöille, ja tukee heidän motiivejansa lähteä retkeilemään. Sosiaalisessa mediassa nähtävä viehättävyys vaellusreitistä luo positiivista mielikuvaa retkeilijöille, joilla ei ole niin paljoa kokemusta pidemmistä vaelluksista.

Luontoon.fi-nettisivut palvelevat retkeilijöitä ja antavat tarvittavaa tietoa Karhunkierros-vaellukselle. Vastauksista käy ilmi, että tietoa haettiin eniten ennen vaellukselle lähtöä luontoon.fi-nettisivuilta. Ensikertalaiset retkeilijät hyödyntävät myös Facebook-ryhmien keskusteluja ja muita sosiaalisen median ryhmiä

hakiessaan tietoa retkeilystä ja vaelluksesta. Esimerkiksi sosiaalisen median ryhmistä retkeilijät voivat hakea vertaistukea ja kysyä neuvoa esimerkiksi varusteisiin liittyvissä asioissa. Myös muiden retkeilijöiden kuvat ja videot voivat luoda mielenkiintoa vaellusreiteistä ja esimerkiksi hienoista näköalapaikoista. Vastajia pyydettiin nimeämään jokin tietolähde, josta hakisi reittitietoja seuraavalle vaellukselleen. Luontoon.fi-nettisivu nimettiin parhaimmaksi lähteeksi.

Karhunkierros-vaellusreitti oli retkeilijöille elämys. Vaelluksella retkeilijät kokivat erämaan hiljaisuutta ja könkäiden kuohua, kohtasivat mukavia kanssa retkeilijöitä vaellusreitillä sekä vaellusreitti koettiin selkeäksi kulkemiseen. Kuitenkin vaellusreitillä havaittiin myös parannuskohteita. Eniten parannusta kaivattaisiin jätteiden lajittelussa ja niiden sijaintipisteiden merkinnöissä, nuotiopaikkojen siisteydessä, johon myös ulkokuuosit ja niiden ympäristö laskettiin mukaan sekä vaellusreitien ruuhkaisuudessa. Kaikki edellä mainitut parannusehdotukset voivatkin johtua siitä, että retkeilijät kokevat, että tietoa ei välttämättä ole riittävästi tai helposti saatavilla. Ruuhkaisuus vaellusreitillä voi todennäköisesti tulevaisuudessa rauhoittumaan, sillä retkeilijämääriin voi vaikuttaa vielä koronapandemian aiheuttama kotimaan matkailun jyrkkä kasvu sekä ulkoiluharrastuneisuuden kasvu. Neuvosen ym. (2022, 79) mukaan Luonnonvarakeskuksen teettämässä LVVI3-tutkimuksessa eniten kansallispuistoissa käyneitä retkeilijöitä oli ikäryhmältään 25–44-vuotiaita vuonna 2020. Luonnonvarakeskuksen tutkimus kohdistui koronapandemia-ajankohtaan, jolloin kotimaan matkailu ja retkeilyn suosio oli nousussa. Jääkin nähtäväksi laskeeko retkeilyn suosio niin sanotun pandemia-ajan jälkeen.

Kohderyhmän mukaan parannusta kaipaavat huomiot Karhunkierros-vaellusreitillä vaikuttavat yleiseen viihtyvyyteen. Tähän opinnäytetyöhön on sisällytetty tekijän kuvia Karhunkierros-vaellusreitillä toukokuussa 2022 konkretisoimaan, mitä havaintoja opinnäytetyön tekijä itse koki Karhunkierroksen vaelluksellaan. Roskaaminen, nuotiopaikkojen ja taukopaikkojen sotkeminen sekä luonnon kuluminen näkyy suosituilla Karhunkierros-vaellusreitillä (kuva 1).

Kuva 1. Myllykosken nuotiopaikan roskaa Karhunkierros-vaellusreitillä (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Roskaamista vaellusreitillä oli havaittavissa eniten tauko- ja tulipaikoilla. Itse vaellusreitillä roskaamista näkyi muun muassa koirien jättepussien, nenäliinojen, karkkipapereiden muodossa (kuva 2).

Kuva 2. Roskaamista Karhunkierros-vaellusreitillä varrelta (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Opinnäytetyön kohderyhmä havaitsi vastauksien perusteella myös taukopaikkojen, kuten nuotiopaikkojen ja laavujen epäsiisteyttä. Nuotiopaikkojen epäsiisteys näkyy vaellusreitillä taukokatoksien, laavujen ja autiotupien sotkemisella (kuva 3, 4, 5).

Kuva 3. Taukopaikka Karhunkierros-vaellusreitiltä (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Kuva 4. Myllykosken taukopaikan jälkiä (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Kuva 5. Siilastupa Karhunkierros-vaellusreitillä (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Vaellusreitin epäsiisteys ei valitettavasti rajaudu vain taukopaikkojen epäsiisteysteen. Vaellusreittien merkintäpaaluja oli myös sotkettu erilaisin kaiverruksin (kuva 6).

Kuva 6. Karhunkierros-vaellusreitin ja Pieni Karhunkierros-vaellusreitin reitti-paalu (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Kohderyhmälle vastuullinen retkeily merkitsee roskatonta retkeilyä, luonnon kunnioittamista ja leirytymistä niille sallituilla paikoilla. Roskaamisen ja sotkemisen näkyminen Karhunkierros-vaellusreitillä herätti paljon ajatuksia siitä, miksi tiedostetaan mitä tarkoittaa vastuullinen retkeily, mutta kaikki eivät käytännössä toteuta sitä luonnossa liikkeessään. Karhunkierroksella on monia suosittuja taukopaikkoja, joista yksi on Harrisuvanto. Metsähallitus on lähivuosien aikana uusinnut Harrisuvannon nuotiopaikan hormilliseksi nuotiopaikaksi sekä lisännyt eväiden syönnille olevia istumatiloja, sillä taukopaikka on usein ruuhkainen. Harrisuvannon taukopaikka sijaitsee Pienen Karhunkierroksen reitillä, jonka

takia taukopaikka sesonkiaikana ruuhkautuu. Havaintoni vaelluksella oli, että hormillisen nuotiopaikan eteen oli tehty laitton nuotio. Laittoman nuotio sytyttäminen voi johtua siitä, että tulipaikka on ollut ruuhkainen, eikä muille retkeilijöille välttämättä ole annettu tilaa taukopaikalla tulisteluun (kuva 7).

Kuva 7. Harrisuvannon taukopaikka (Kuva: Sofia Niemi 2022).

Nuotio lisäksi taukopaikan katos ja seinusta oli sotkettu kirjoituksilla. Taukopaikkojen epäsiisteys vaikuttaa monen retkeilijän viihtyvyyteen negatiivisesti.

Kohderyhmä oli tutustunut retkietikettiin eli Metsähallituksen vastuullisen retkeilyn ohjenuoraan luontoon.fi-nettisivuilla. Vastuullisesta retkeilystä kuitenkin kaivattaisiin lisäinformaatiota kansallispuistojen sosiaalisessa mediassa. Kohderyhmä toivoisi näkevänsä retkietikettä enemmän sosiaalisessa mediassa

nimenomaan Metsähallituksen hallinnoimilla kansallispuistojen alustoilla. Näkyvyyttä aiheesta on, mutta osattaisiinko retkeillä enemmän vastuullisemmin, jos informaatiota lisättäisiin? Vastuulliseen retkeilyyn liittyvistä aihealueista, joista tietoa kaivattaisiin lisää, rajautui liikkumisrajoituksiin ja ajankohtiin, peseytymiseen ja tiskaamiseen luonnossa, hygienian ylläpitoon vaelluksella, jätteiden hävittämiseen sekä oman vastuullisen retkeilyn oppimiseen.

Ensikertalaisille esimerkiksi hygienian ylläpitäminen luonnossa voi olla vieras käsite ja eräänlainen tabu puhua. Miten hävittää esimerkiksi terveysiteensä tai kuinka käydä luonnossa wc:ssä jättämättä jälkiä? Asiat askarruttavat ja voivat mietityttää retkeilijöitä, joilla ei aikaisempaa kokemusta ole. Onkin erittäin tärkeää, että asioista puhuttaisiin ja annettaisiin vinkkejä ensikertalaisille retkeilijöille, joilla tietotaitoa ei vielä ole kertynyt. Jos jokainen retkeilijä osaisi nämä aihealueiden taidot, ehkä Karhunkierros-vaellusreitillä retkeilijöiden viihtyvyys paranisi ja kohderyhmän valitsema vastuullisen retkeilyn arvomaailma kohtaisi myös käytännössä.

Suurimmalla osalla kyselyyn vastaajista asuinpaikkakuntana oli Pohjois-Pohjanmaa tai Uusimaa. Asuinpaikkakunnan lisäksi eniten vastauksia tuli henkilöiltä, jotka asuvat kaupungissa. Ikäryhmältään vastaajat edustivat eniten 30-vuotiaita retkeilijöitä, jotka ovat koulutustaustaltaan alemman yliopisto- tai korkeakoulun suorittaneita. Sosioekonomiselta taustaltaan vastanneet olivat työntekijöitä, ja suurin osa vastaajista oli naisia. Kohderyhmän vastauksista voidaan päätellä, että Karhunkierros-vaellusreitillä kulki kaupungeissa asuvia, jotka retkeilevät loma-aikoina. Retkeilyyn loma-aikoina vaikuttaa, että kohderyhmä oli pääasiassa työssäkäyviä. Kohderyhmän sukupuolijakaumaan voi vaikuttaa, että muiden sukupuolien edustajia ei välttämättä tavoitettu, sillä kyselyä jaettiin vain tiettyille sosiaalisen median alustoille.

Kyselyn lopussa vastaajilla oli mahdollista jättää terveisiä, vapaita kommentteja tai ajatuksia Karhunkierros-vaelluksestaan. Vastauksia tuli viisi kappaletta, ja luonne vastauksissa oli positiivinen. Vaellusreittiä keuhuttiin upeaksi kokemukseksi ja turvalliseksi. Retkeilyrakenteiden uusiminen ja huoltaminen oli reitillä huomattu. Kommenteissa myös ilmaistiin huoli kansaretkeilijöiden

piittaamattomuudesta luonnon kunnioituksessa, joka ilmeni muun muassa nuotiopaikoilla roskien piilottamisella kivien väliin tai jättämällä roskaa nuotiopaikalle. Kyselystä jouduttiin ennen analysointia myös poistamaan kolmen vastaajan vastaukset, sillä he eivät olleet haettua kohderyhmää. Poistetuista vastauksista käy ilmi, että ikähaarukan määrittely aiheutti heille harmia, mutta he halusivat kuitenkin vastata kyselyyn. Poistetuista vastauksista voidaan päätellä, että samankaltaiseen kyselyyn olisi potentiaalia, jos Karhunkierros-vaellusreitistä halettisiin kerätä tietoa ja palautetta kaikenikäisiltä retkeilijöiltä.

Ensikertalaiset nuoret aikuiset Karhunkierros-vaellusreitillä ovat retkeilijätyypiltään taitoja kartoittavia retkeilijöitä, joilla on jonkinlaista aikaisempaa kokemusta retkeilystä. Arvomaailmaltaan retkeilijät ovat luontoa kunnioittavia retkeilijöitä, ja heille on tärkeää oppia lisää siitä, miten vaelluksella voitaisiin retkeillä vastuullisesti. Retkeilijöillä on yhteneväisiä piirteitä varusteiden valinnoissa sekä niiden hyödyntämisessä myös retkeilyharrastuksen ulkopuolella. Luonnossa nuoret aikuiset haluavat kokea elämyksiä, nähdä upeita luonnonnähtävyyksiä sekä päästä irti arjen stressistä oleskelemalla luonnon hiljaisuudessa. Karhunkierroksella heille yhteistä oli, että he kokevat vaellusreitin turvalliseksi kulkea joko yksin tai pienellä porukalla, vaikka kohderyhmällä ei olisikaan ollut aikaisempaa kokemusta pidemmästä vaelluksesta. Kohderyhmän ominaispiirteinä on uuden oppiminen. Yhteistä kohderyhmällä on, että he kokivat vaelluksensa miellyttäväksi uudeksi retkeilykokemukseksi.

9 Pohdinta

Oulangan kansallispuisto on yksi Suomen suosituimmista kansallispuistoista ja sen luontomatkailun vetovoimaisuus ennustettiin jo varhain. Karhunkierroksen suosio on antanut vaellusreitille legendaarisuus nimityksen, eikä ihme, jos sesonkiaikana noin 5 000 vaeltajaa reittiä kiertää. Kuusamo-Salla alueiden palveluiden läheisyys ja kansallispuiston helppo saavutettavuus vaikuttavat Oulangan kansallispuiston suosioon merkittävästi. Ruka-alueen kehittyminen ja kasvu tuovat ensikertalaisia luontomatkailijoita yhä enemmän myös Karhunkierrokselle.

Vaellusta voidaan pitää retkeilyn synonyymina, vaikka vaeltaminen vaatii hie-
man retkeilyä enemmän. Kuka tahansa voi lähteä retkeilemään ja vaeltamaan.
Aloittelevan vaeltajan kannattaa lähteä ensikertaa retkeilemään ja vaeltamaan
sulan maan aikaan kesä-syyskuussa, ja vaelluskokemuksen karttuessa siirtyä
vaativimpiin olosuhteisiin ja maastoihin. (Laaksonen 2011, 11, 13.) Ensikertalai-
suuden lisääntyessä onkin tärkeää osata arvioida omia taitojaan ja kartoittaa
kokemusta turvallisesti.

Opinnäytetyön aineiston tuloksista kävi ilmi, että ensikertalaisten nuorten aikuis-
ten retkeilymotiiveina oli elämyksellinen luontoelämys, jota Karhunkierros-vael-
lukselta haluttiin. Taustalla retkeilijöillä oli jonkinlainen luontosuhde, sillä vas-
tauksista saatiin selville, että jonkinlaista aikaisempaa kokemusta kohderyh-
mällä on retkeilystä.

Ensikertalaiset nuoret aikuiset retkeilijöinä kokivat Karhunkierros-vaellusreitillä
negatiivisia epäkohtia, mutta kuitenkin vaellusta pidettiin elämyksellisenä koke-
muksena. Kohderyhmän arvoihin kuuluvat roskaton retkeily, luonnon kunnioitus
ja vaelluksella leirytyminen niille sallituilla paikoilla. Arvomaailmaltaan ensiker-
talaiset retkeilijät ovat oppivaisia luonnossa kulkijoita, joille on tärkeää, että
luonnossa kulkeminen on hiljaista ja luontoa kuluttamatonta. Kuitenkin tiedon-
puutteita retkeilijöiltä löytyy jätteiden lajittelussa, hygienian ylläpitämisessä ja
liikkumisrajoitusten tiedostamisessa. Kohderyhmän vastaajat voidaan tyypitellä
retkeilijöihin, joille retkeily on satunnainen harrastus. Harvoin retkeilyä harrasta-
neena voidaan kokea epävarmuutta ja tiedonpuutetta, jonka takia kohderyhmä
kokee tarvitsevansa retkeilytaitojen kehittämistä. Ensikertalaiset nuoret aikuiset
Karhunkierroksella olivat kaupunkiolosuhteissa asuvia, joilla yhteneväisyyttä
löytyy reittivalinnoissa ja retkeilymotiiveissa.

Oulangan kansallispuistossa sijaitseva Karhunkierros-vaellusreitti on nimetty
yhdeksi Suomen legendaarisemmaksi vaellusreitiksi. Vaellusreitin legendaari-
suus voikin piilee siinä, että ensikertalaisille retkeilijöille vaellusreitti on

turvallinen, luonto monipuolista ja vaellusreitiltä löytyy monta upeaa luonnönnähtävyyttä, mikä tekee vaellusreitistä kiinnostusta herättävän.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa ensikertalaisten retkeilijöiden retkeilymotiiveista, retkeilytaustasta, tietotaidoista ja retkeilytaidoista, arvomaailmasta, vastuullisen retkeilyn ymmärtämisestä sekä yleisestä viihtyvyydestä Karhunkierros-vaellusreitillä. Työn edetessä oivalsin samankaltaisuuksia kohderyhmän vastauksissa ja omissa kokemuksissa. Aineiston vastauksista nousi esille, että jokaisella retkeilijällä on vastuu kulkea luonnossa oikealla tavalla. Aineiston perusteella voidaan myös todeta, että Karhunkierros viehättää edelleen ensikertalaisia kulkijoita siten, että he löytävät legendaariselle vaellusreitille vuosittain. Kesäkuussa 2022 avattu Sallan kansallispuisto ei vaikuttanut Karhunkierroksen vaelluskauden suosioon merkittävästi.

Opinnäytetyö opetti, että retkeilyyn liittyvistä kiusalliseksi todetuista aiheista on puhuttava ja opastettava enemmän. Jos tietoa asiasta ei löydy, se heijastuu retkeilijöiden käytökseen luonnossa. Työn edetessä oivalsin, että vaikka retkeilijöillä ei olisikaan vankkaa aikaisempaa kokemusta yön yli retkeilystä, he ovat valmiita haastamaan itseään ja oppimaan uusia taitoja. Opinnäytetyön aihetta voi tulevaisuudessa laajentaa esimerkiksi toiseen opinnäytetyöhön, joka kohdistuu ulkomaalaisiin retkeilijöihin ja tutkia heidän retkeilytaitojaan ja motiivejaan tulla Oulangan kansallispuistoon vaeltamaan. Opinnäytetyön aihe myös vaikutti kiinnostavan ikäryhmän ulkopuolisia henkilöitä, ja koenkin että aiheessa on potentiaalia hyödyntää Kuusamon ja Sallan seudun matkailussa, tai Metsähallituksen asiakastytyväisyydessä Oulangan kansallispuistossa.

Karhunkierros on Oulangan kansallispuistossa sijaitseva 82 kilometriä pitkä vaellusreitti. Karhunkierros-vaellusreitillä piilee erityinen vetovoima, joka vetää ensikertalaisia retkeilijöitä vuosittain vaellusreitille. Vaeltaminen retkeilijää haastava ulkoilumuoto, joka kasvattaa itsetuntoa ja syventää luontosuhdetta. Karhunkierrosta pidetään legendaarisena vaelluskohteena, johon itsekin palaan vuosittain vaeltamaan.

Lähteet

- Alatossava, S. 2011. Oulangan kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma 2011. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 99. Metsähallitus.
- Aulio, O. & Arkko, M. 2012. Suuri retkeilykirja. Helsinki. Gummerus Kustannus Oy
- Helminen, M. 2006. Oulanka – kouhujen keskeltä kansallispuistoksi. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. Metsähallitus.
- Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Osa 2. Sotkamo. Suomen pienkustantajat. Jyväskylä. Gummerus.
- Jussila, T. & Poutiainen, H. 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäänösinventointi 2008. Metsähallitus. <https://mikroliitti.fi/Arkisto/Kuusamo/Oulangan%20kansallispuisto%20muinaisj-inventointi%202008.pdf>. 28.3.2022.
- Kalliomäki, J. & Pulkkinen, T. 2020. Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2019–2020. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 258. Metsähallitus.
- Laaksonen, J. 2011. Retkeilijän kansallispuistot. Keuruu: Otava.
- Laaksonen, J. 2008. Vaeltajan opas. Helsinki. Edita.
- Metsähallitus. 2022a Luontoon.fi. Saapuminen Oulangalle. <https://www.luontoon.fi/oulanka/saapuminen>. 29.3.2022.
- Metsähallitus. 2022b. Luontoon.fi. Oulangan historia. <https://www.luontoon.fi/oulanka/historia>. 29.3.2022.
- Metsähallitus. 2022c. Luontoon.fi. Oulangan reitit. <https://www.luontoon.fi/oulanka/reitit>. 30.3.2022.
- Metsähallitus. 2022d. Luontoon.fi. Oulangan pyöräilyreitit. <https://www.luontoon.fi/oulanka/pyorailyreitit>. 30.3.2022.
- Metsähallitus. 2022e. Luontoon.fi. Oulangan luonto. <https://www.luontoon.fi/oulanka/luonto>. 30.3.2022.
- Metsähallitus. 2022f. Luontoon.fi. Palvelut Oulangan luontokeskuksessa. <https://www.luontoon.fi/oulanganluontokeskus/palvelut>. 12.4.2022.
- Metsähallitus. 2022g. Luontoon.fi. Karhunkierros. <https://www.luontoon.fi/karhunkierros>. 1.4.2022.
- Metsähallitus. 2022h. Luontoon.fi. Karhunkierroksen reittiselostus. <https://www.luontoon.fi/karhunkierros/reittiselostus>. 1.4.2022.
- Metsähallitus. 2022i. Luontoon.fi. Saapuminen Karhunkierrokselle. <https://www.luontoon.fi/karhunkierros/saapuminen> 2.4.2022.
- Metsähallitus. 2022j. Luontoon.fi. Jokamiehen oikeudet ja -velvollisuudet. <https://www.luontoon.fi/jokamiehenoikeudet>. 11.4.2022.
- Metsähallitus. 2022k. Luontoon.fi. Retkietiketti. <https://www.luontoon.fi/retkietiketti>. 11.4.2022.
- Metsähallitus. 2022l. Luontoon.fi. Karhunkierroksen ohjeet ja säännöt. <https://www.luontoon.fi/karhunkierros/ohjeetjasaannot> 14.4.2022.
- Metsähallitus. 2022m. Luontoon.fi. Oulangan luontokeskus. <https://www.luontoon.fi/oulanganluontokeskus> 28.9.2022.
- Metsähallitus. 2022n. metsa.fi. Luonnonpuistoissa tutkitaan luontoa. <https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/suojelualueet/muut-luonnonsuojelualueet/luonnonpuistot/>. 3.12.2022.
- Metsähallitus. 2022o. Luontoon.fi. Kevon ohjeet ja säännöt.

- <https://www.luontoon.fi/kevo/ohjeetjasaannot>. 3.12.2022.
- Metsähallitus. 2003. Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja B No 70. Metsähallitus.
- Metsähallitus. 2021. Metsähallituksen selvitys, asianro MH 47766/2015/04.00. Metsähallitus. Oulangan kansallispuiston järjestyssääntö.
- Neuvonen, M., Lankia, T., Kangas, K., Koivula, J., Nieminen, M., Sepponen, A-M., Store, R., & Tyrväinen, L. 2022. Luonnon virkistyskäyttö 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 41/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki.
- Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. Metsäntutkimuslaitos. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212.
- Oikarinen, K., Hovi, M., Lindeman, S., Siikamäki, P., & Tervonen, P. 2015. Esiselvitys Oulangan-Paanajärven alueen soveltuvuudesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Metsähallituksen selvitys, asianro MH 47766/2015/04.00. Metsähallitus.11.10.2022.
- Partanen, S. 1987. Suomen retkeilyreitit. 100 vuotta matkakirjoja kotimaasta. Suomen matkailuliitto 1887–1987. Jyväskylä. Gummerus Oy.
- Rosqvist, P. 2004. Oulangan alueen luontomatkailu sai kansainvälisen sertifikaatin. WWF. <https://wwf.fi/tiedotteet/2004/12/oulangan-alueen-luontomatkailu-sai-kansainvalisen-sertifikaatin/>. 30.3.2022
- Ruka. 2022. Paikallisbussilla kansallispuistoihin ja lentokentälle. <https://www.ruka.fi/fi/tulossa-kuusamoon/liikkuminen/bussit>. 2.4.2022.
- Ruuttula-Vasari, A., Hovi, M., Koramo, M., Lahti, K., Tapaninen, M. & Koutaniemi, L. 2006. Oulanka – kuohujen keskeltä kansallispuistoksi. Kainuun Sanomat Oy. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut.
- Saarilahti, L. 2002. Luontomatkailijan unelmakohteille PAN Parks -tunnus. WWF. <https://wwf.fi/tiedotteet/2002/09/luontomatkailijan-unelmakohteille-pan-parks-tunnus/>. 30.3.2022.
- Sievänen, T., Eskelinen, P., Lehtoranta, V., Nummelin, T., Pellikka, J., Pouta, E., & Tyrväinen, L. Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun tilastoinnin kehittäminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta 2017.
- Tenk. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 8.1.2023
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi uudistettu laitos. Helsinki: Tammi. Karelia Finna. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118>. 21.10.2022.
- Valtioneuvosto. 2022. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 85/2017. Valtioneuvosto: Helsinki. Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030. Valtioneuvoston periaatepäätös. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:13. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164145/VN_2022_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 19.5.2022.

Liite 1

Liite 1. Oulangan kansallispuisto kartalla (Metsähallitus 2005).

Liite 2

! Tämä kartta auttaa sinua retken suunnittelussa, mutta ei sovellu maastokäyttöön!

Liite 2. Oulangan kansallispuiston reittikartta (Metsähallitus 2022).

Liite 3

Karhunkierros retkeilijät – kysely 2022

Saatekirje

Hei retkeilijä! Oletko iältäsi 18–30-vuotias?

Kuljitko vuoden 2022 vaelluskautena (toukokuu-lokakuu) Karhunkierroksen ensimmäistä kertaa?

Toivoisin, että pystyisit vastaamaan lyhyeen kyselyyni.

Karhunkierros on Oulangan kansallispuistossa sijaitseva 82 kilometriä pitkä vaellusreitti.

Teen Karelia-ammattikorkeakoulussa matkailu -ja palveluliiketoiminnan koulutuksessa opinnäytetyötä, johon liittyen olen tehnyt tämän Karhunkierroksen retkeilijät 2022 -kyselyn.

Huomioithan, että vaikka olisit kulkenut vain osan reitistä tai pätkiä reitistä, voit vastata kyselyyn.

Kiitos vaivannäöstäsi!

Opinnäytetyöni tavoitteena on kartoittaa ensimmäistä kertaa kulkeneilta nuorilta aikuisilta ikäluokaltaan 18–30-vuotta heidän arvomaailmaansa, retkeilytaitoja -ja motiiveja retkeilijöinä sekä vastuullisen retkeilyn ymmärtämistä. Kyselyssä retkeilijä arvioi muun muassa seuraavia asioita: itseään retkeilijätyyppinä, aiempia vaelluskokemuksiaan, tiedonhankintaa varusteista ja reittivalinnoista, vastuullisen retkeilyn ymmärtämisestä sekä yleistä viihtyvyyttä Karhunkierros-vaellusreitillä.

Kysely koostuu viidestä erillisestä osa-alueesta. Kysely on vapaaehtoinen ja kyselyn vastaukset käsitellään nimettöminä sekä luottamuksellisesti. Kaikki kyselyn tiedot hävitetään heti niiden analysoinnin jälkeen.

Kyselyn vastaaminen kestää noin 10–12 minuuttia. Kysely on avoinna 21.11.-27.11.2022

Kiitos ajastanne ja seikkailun täyteisiä vaelluskokemuksia!

Ystävällisin terveisin

Sofia Niemi

Karhunkierroksen retkeilijät 2022 – kysely

Retkeilyllä tarkoitetaan kaikkea luonnossa oleilua, liikkumista, yöpymistä ja eväiden syöntiä.

Retkeily voi olla metsäkävelyä lähimetsässä, yön yli yöpymistä pitkällä vaellusreitillä tai vaikkapa päiväretkeilyä kansallispuistossa.

Tässä osiossa pohdi omaa retkeilijän identiteettiäsi, millainen retkeilijä olet?

Retkeilijäprofiili

1. Mielestäni olen retkeilijänä

1. Aloitteleva seikkailija
2. Taitojaan kehittävä retkeilijä
3. Kokenut konkari
4. Muu, mikä?

2. Koen tärkeäksi, että saisin retkeilystä (Valitse 3 tärkeintä)

1. Uusia kokemuksia ja elämyksiä
2. Stressittömyyttä, olla pois kaupungin hälinästä ja melusta
3. Hienoja kuvia, jotka postaan sosiaaliseen mediaan
4. Vahvistaa luontosuhdettani
5. Uuden oppimista ja liikkumisen iloa
6. Tavata uusia ihmisiä
7. Tuntee itseni vapaaksi
8. Nauttia ystävien ja läheisten seurasta
9. Kokea hiljaisuutta ja luonnonrauhaa

3. Valitsen retkeilykohteeni usein (Valitse 3 tärkeintä)

1. Kohteen näköalapaikkojen ja luonnonnähtävyyksien takia
2. Retkeilykohteen suosion takia
3. Retkeilyreitien maaston monipuolisuuden takia
4. Reitien helppouden takia
5. Reitien haastavuuden takia
6. Kilometrimäärän mukaisesti
7. Alueella sijaitsevien taukopaikkojen ja tulipaikkojen mukaisesti
8. Palveluiden läheisyyden takia
9. Palveluiden kaukaisuuden takia
10. Kohteen, joka sijaitsee lähellä kotipaikkaani
11. Jonkin muun, minkä?

4. Vaikuttavatko palvelut retkeilykohteesi alueella retkeilyreitien valintaasi?

Palveluilla tarkoitetaan esimerkiksi kauppoja, huoltoasemia tai erilaisia majoitusvaihtoehtoja alueella.

1. Kyllä, valitsen mieluummin retkeilykohteen, jonka lähetyvillä on paljon palveluita.
2. Kyllä, valitsen retkeilykohteen, jonka lähetyvillä on jonkin verran palveluita.
3. En, valitsen mieluummin retkeilykohteen, jonka lähetyvillä ei ole saatavilla palveluita.
4. En osaa sanoa, vaikuttavatko palvelut retkeilykohteeni valintaan

5. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mitä palveluita retkeilykohteesi lähetyvillä haluaisit olevan?

1. Ruokakauppoja
2. Huoltoasemia
3. Majoituspalveluita, kuten hotelleja, mökkejä tai muita vastaavia
4. Julkinen liikenne
5. Aktiviteetteja ja järjestettyjä elämysaktiviteetteja
6. Jotain muuta, mitä?

6. Retkeilyn mieluiten reiteillä, joissa

1. Voin kulkea tunturissa tai vaaroilla
2. Voin kulkea metsäpolulla
3. Voin kulkea suoalueilla ja pitkospuilla
4. Voin kulkea yhdessä muiden retkeilijöiden parissa
5. Voin kulkea itsenäisesti merkittyjen reittien ulkopuolella
6. Ei mikään yllä mainituista, kuvailisin suosikkiretkeily-ympäristöäni

7. Suosin retkeilijänä

1. Päiväretkiä (1–15 km)
2. Yön yli retkiä (yli 15 km)
3. Pitkiä vaelluksia (yli yhden vuorokauden)
4. En osaa sanoa

8. Retkeilen vuodessa keskimäärin

1. 1–5 kertaa vuodessa
2. 6–10 kertaa vuodessa
3. yli 10 kertaa vuodessa

9. Vuodenaika, jolloin retkeilen mieluiten

1. Tammi-maaliskuu
2. Maalis-kesäkuu
3. Kesäkuu-elokuu
4. Elokuu-marraskuu
5. Marraskuu-tammikuu

Seuraavassa kysymyksessä 10. tiedustellaan aikaisempia kokemuksiasi paikoissa, joissa olet retkeillyt. Voit tarvittaessa tarkistaa luontoon.fi-nettisivustolta mihin retkeilypaikka luokitellaan. www.luontoon.fi/retkikohteet

10. Minulla on kokemusta retkeilystä seuraavista paikoista? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Kansallispuistoissa
2. Luonnonpuistoissa
3. Luonnonsuojelualueilla
4. Retkeilyalueilla
5. Lähimetsissä
6. Jossain muussa, missä?
7. Minulla ei ole aikaisempaa kokemusta

Omien taitojen arvioiminen retkeilyssä

Tässä osiossa arvioit omia taitojasi ja varusteiden valintaasi retkeilyssä

11. Osaan seuraavia retkeilyssä tarvittavia taitoja: (Voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Suunnistaminen kompassin ja kartan avulla
2. Retkeilyreitillä kulkeminen
3. Tulen tekeminen
4. Ensiaputaidot (hätäensiapu)
5. Majoituksen pystyttäminen
6. Oman jaksamisen arviointi
7. Reittipituuksien suunnittelu ja tiedonhaku
8. Tarvittavien varusteiden valikoiminen
9. Ruoan ja nesteen riittävyyden arvioiminen
10. Vastuullisen retkeilyn arvot (mm. retkietiketti)
11. Muita taitoja, mitä?

12. Mielestäni tärkeimpiä taitoja retkeilyssä on (valitse 3 tärkeintä vaihtoehtoa sinulle)

1. Hätäpelastus- ja ensiaputaidot
2. Maastossa leirytyymiseen liittyvät taidot
3. Tulentekotaidot
4. Oman jaksamisen arviointi reittipituuksien suunnittelussa
5. Varma tietotaito oikeasta reitistä ja sen mahdollisesta haasteellisuudesta
6. Ruoanlaittaminen luonnossa ja nestetasapainon ylläpitäminen
7. Roskattoman retkeilyn ja retkietiketin noudattaminen
8. Muita tärkeitä taitoja, mitä?

Seuraavassa osiossa kartoitat omien varusteittesi valintoja

13. Koen tarpeelliseksi, että varusteet ovat (voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Kestäviä ja laadukkaita
2. Hyödynnettävissä muuallakin, kuin retkeilyssä
3. Merkkituotteita
4. Hankintahinnaltaan kohtuullisia
5. Sään mukaisia
6. Kierrätettyjä

14. Hankin varusteeni retkeilyyn

1. Lainaan perheenjäseniltä, ystäviltä tai tutuilta
2. Ostan käytettynä esimerkiksi kirpputoreilta
3. Tilaan varusteeni verkkokaupoista
4. Hankin varusteeni kauppa-liikkeestä
5. Haluan laadukasta ja ostan vain merkkituotteita
6. Vaalin varusteita ajan myötä, vain tarpeelliset ostan heti

15. Tärkeimpinä varusteita pidän (Voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Sään mukaiset vaatteet (mm. alus -ja päällysvaatteet)
2. Istuvat vaelluskengät
3. Rinkka
4. Puhelin
5. GPS-navigaattori
6. Vaihtovaatteet
7. Hygieniatarvikkeet
8. Retkiväät
9. Puukko ja tulitikut
10. Ensiaputarvikkeet
11. Kartta
12. Kamera
13. Joitain muuta, mitä?

16. Retkeilytarvikkeita hankkiessani olisin valmis käyttämään rahaa keskimäärin

1. Noin 10–50 euroa
2. Noin 60–100 euroa
3. Yli 100 euroa, mutta alle 500 euroa
4. Yli 500 euroa

Osio käsittelee Karhunkierros-vaellusreittiä.

Karhunkierros (82 km) on Oulangan kansallispuiston halki kulkeva vaellusreitti.

<https://www.luontoon.fi/karhunkierros>

17. Olen retkeillyt Oulangan kansallispuiston muilla retkeilyreiteillä aiemmin?

(aiemmin kuin vaeltamaani Karhunkierros-vaellustani)

1. Olen retkeillyt
2. En ole retkeillyt
3. En osaa sanoa

Jos et ole varma, oletko kulkenut muilla Oulangan kansallispuistossa sijaitsevilla retkeilyreiteillä, löydät luontoon.fi-nettisivuilta Oulangan kansallispuiston kartan, johon on merkitty kaikki kansallispuiston merkatut retkeilyreitit.

<https://www.luontoon.fi/oulanka/kartat>

*Seuraavat kysymys (18.) on osoitettu vaeltajille, jotka **eivät** vaeltaneet Karhunkierros (82 km) kokonaisuudessaan, vaan osan reitistä tai pätkissä. Jos vaelsit koko vaellusreitit, voit siirtyä kysymykseen 19.*

18. Jos vastasit edelliseen kysymykseen -Kyllä, tarkentaisitko millä reitin pätkällä retkeilit?

1. Pieni Karhunkierros
2. Kiutakönkään polku
3. Kanjonin kurkkaus
4. Hiiden hurmos
5. Rytikönkään reissu
6. Könkään keino
7. Keroharjun kuiskaus
8. Esteettömät reitit: Könkään kuohu ja/tai napapiirin nopia
9. En millään edellä mainituilla reiteillä, vaan missä?

19. Karhunkierros on ensimmäinen pidempi vaelluskokemukseni

1. Kyllä
2. Ei

20. Jos vastasin edelliseen kysymykseen ei, kertoisitko mikä oli ensimmäinen pidempi vaelluskokemuksesi?

21. Kiersin Karhunkierroksen (82 km)

1. Yksin
2. Puolison kanssa
3. Ystävien tai perheen jäsenten kanssa
4. Porukassa, joista tunsin vain muutaman (esimerkiksi järjestetty retki)
5. Porukassa, joista en tuntenut ketään (esimerkiksi järjestetty retki)

22. Jos retkeilit seurueessa, mistä retkeilyseurueesi koostui pääosin?

1. Perheenjäsenistä ja sukulaisista

2. Ystävistä
3. Työ- tai opiskeluryhmästä
4. Jostain muusta, mistä?
5. En retkeillyt seurueessa

23. Retkeilyseurueen koko yhteensä (mukaan lukien vastaaja)

24. Ajankohta, jolloin vaellukselleni oli (kuukausi)

1. Toukokuu
2. Kesäkuu
3. Heinäkuu
4. Elokuu
5. Syyskuu
6. Lokakuu

25. Aikaa vaellukseeni Karhunkierroksella käytin

1. 1–2 päivää
2. 2–5 päivää
3. yli 5 päivää

26. Vierailitko vaelluksesi yhteydessä muissa Oulangan kansallispuiston lähellä sijaitsevilla kansallispuistoissa tai luonnonsuojelualueilla?

Esimerkiksi Sallan kansallispuisto, Pyhävaaran luonnonsuojelualue yms.

1. Kyllä vierailin
2. En vierailut
3. En ole varma

27. Jos vastasit kyllä, missä vierailit? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Hossan kansallispuisto
2. Riisitunturin kansallispuisto
3. Sallan kansallispuisto
4. Pyhävaaran luonnonsuojelualue
5. Närängän luonnonmetsät
6. Korouma
7. Iivaaran luonnonsuojelualue
8. Jossain muualla, missä?

28. Ennen vaellusta olin tietoinen Karhunkierros-vaellusreitistä

1. Olin nähnyt kuvia tai videoita sosiaalisesta mediasta (Instagram, Facebook, Tiktok)
2. Olin vierailut Metsähallituksen luontoon.fi-nettisivustolla
3. Olin vierailut Oulangan kansallispuistossa aiemmin
4. Sain kuulla vaellusreitistä läheiseltäni
5. En ollut aiemmin tietoinen vaellusreitistä

29. Hain tietoa Karhunkierros-vaellusreitistä ennen vaellukselle lähtöä

1. Luontoon.fi-nettisivustolta
2. Facebook -ryhmästä tai muusta vastaavasta sosiaalisen median ryhmästä
3. Retkeilykirjasta tai retkeilylehdessä
4. Sain tietoa vaellusreitistä läheiseltäni
5. Hain tietoa sosiaalisesta mediasta (Facebook, Instagram, Tiktok, blogit, yms.)

30. Mikä olisi mielestäsi parhain tietolähde, josta hankkisit tietoa seuraavalle vaelluksellesi**31. Havaitsin tai koin näitä asioita Karhunkierrokselta (voit valita useamman vaihtoehdon)**

1. Roskaaminen luonnossa
2. Nuotiopaikkojen ruuhkaisuus
3. Reitillä kulkemisen ruuhkaisuus
4. Laavujen, katosten ja autiotupien epäsiisteys
5. Iloiset ja mukavat kanssakulkijat
6. Sain neuvoa muilta retkeilijöiltä
7. Vierailin Oulangan luontokeskuksella
8. Huomasin Metsähallituksen retkietiketin jossain kohtaa vaellustani
9. Kuulin erämaan hiljaisuuden ja könkäiden kuohon
10. Koin merkityn reitin selväksi
11. Muita havaintoja/huomioita, mitä?

32. Valitse ne kohdat, jotka mielestäsi tarvitsisivat parannuksia Karhunkierros-vaellusreitillä

1. Jätteiden lajittelu ja niiden sijaintipisteet
2. Puhtaan juomaveden täyttöpaikat pitkin vaellusreittiä (esim. Oulangan luontokeskus)
3. Nuotiopaikkojen siisteys (ml. ulkokuussit, ympäristö yms.)

4. Polttopuiden tilanne suosituilla nuotiopaikoilla
5. Peseytyminen ja hygienian ylläpitämisen vinkit (WC:t, suihkut, yms.)
6. Reittiopasteiden parannus
7. Reitin maaston parannus
8. Ruuhkaisuus vaellusreitillä
9. Metsäpalovaaran ajankohtainen ilmoittaminen (esim. luontoon.fi-nettisivulla)
10. Onko mielessäsi jotain muuta parannettavaa, mitä?

Kyselyn viimeisessä osiossa käsitellään vastuullisen retkeilyn merkitystä sekä Metsähallituksen tekemää vastuullisen retkeilyn etikettiä - retkietikettiä.

33. Retkietiketti tarkoittaa minulle

1. Luonnonsuojelua
2. Lähiretkeilyä ja sen suosimista
3. Luonnon kunnioitusta
4. Liikkumista vain merkityillä reiteillä
5. Roskatonta retkeilyä
6. Melutonta retkeilyä
7. Jokamiehenoikeuksia
8. Leirytymistä vain niille sallituilla paikoilla
9. Ekologista retkeilyä
10. Jotain muuta, mitä?

34. Olen tutustunut Metsähallituksen retkietikettiin

1. Luontoon.fi-nettisivustolla
2. Luontokeskuksessa
3. Olen huomannut retkietiketin sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram, Tiktok)
4. Huomasin retkietiketin jollain yleisellä taukopaikalla (esim. autiotupa, laavu, nuotiopaikka yms.)
5. En ole tutustunut retkietikettiin

35. Missä haluaisit nähdä lisää informaatiota vastuullisesta retkeilystä?

1. Metsähallituksen viralliset nettisivut (metsa.fi)
2. Luontoon.fi-nettisivulle
3. Kansallispuistojen sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram)
4. Metsähallituksen sosiaaliseen mediaan (Facebook, Instagram)
5. Sosiaalisen median ryhmissä (esim. Facebook-ryhmissä)
6. Retkeilyyn liittyvät lehdet
7. Retkeilyyn liittyvät blogit
8. Retkeilyyn liittyvät YouTube-kanavat
9. Haluaisin nähdä vaikuttajamarkkinointia aiheesta

10. En millään yllä mainituista, vaan missä?

36. Haluaisin lisää tietoa vastuullisesta retkeilystä näistä aihealueista

(valitse tärkeimmät)

1. Kuinka retkeillä roskattomasti vuoden ympäri
2. Mitä tehdä, jos tulenteko ei ole sallittua ja retkieväsi tarvitsevat lämmitystä
3. Koirien kiinnipitämisestä ja lemmikkien kanssa retkeilyä
4. Omaan retkeilyyn vaikuttavia liikkumisrajoituksia ja ajankohtia (esim. lintujen pesintäajat)
5. Sallittujen leiriytymispaikkojen tarkempi sijainti (esim. karttaan)
6. Kuinka itse voin edesauttaa vastuullista retkeilyä
7. Miten peseytyä tai tiskata astioita luonnossa
8. Lisätietoa hygienian ylläpidosta vaelluksella
9. Kuinka hävittää jätteet oikein
10. Jotain muuta, mitä?

Tietojen kirjaamisella valtuutat, että tietojasi saa käsitellä ja analysoida anonymisti.

Tietosi hävitetään heti analysoinnin jälkeen.

37. Asunpaikkakuntani

1. Uusimaa	11. Pohjois-Karjala
2. Varsinais-Suomi	12. Keski-Suomi
3. Satakunta	13. Etelä-Pohjanmaa
4. Häme	14. Pohjanmaa
5. Pirkanmaa	15. Keski-Pohjanmaa
6. Päijät-Häme	16. Pohjois-Pohjanmaa
7. Kymenlaakso	17. Kainuu
8. Etelä-Karjala	18. Lappi
9. Etelä-Savo	19. Ahvenanmaa
10. Pohjois-Savo	

38. Asun

1. Haja-asutusalueella
2. Asun taajamassa
3. Asun kaupungissa

39. Ikä

18

19

20

- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

40. Koulutustausta

- 1. Ammattikoulu
- 2. Opistotasoinen tutkinto
- 3. Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- 4. Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- 5. Ei ammatillista tutkintoa

41. Sosioekonominen asema

- 1. Yrittäjä
- 2. Toimihenkilö
- 3. Työntekijä
- 4. Työtön, lomautettu
- 5. Opiskelija
- 6. Joku muu, mikä?

42. Sukupuoli

- 1. Mies
- 2. Nainen
- 3. Muunsukupuolinen
- 4. En halua vastata

Vapaat kommentit

Voit kommentoida alle kehitysideoita, ajatuksia Karhunkierros-vaelluksestasi tai jakaa terveisiä:

Kysely päättyy tähän.

Kiitos kaikista vastauksista!

Voit lähettämisen jälkeen sulkea selaimen.